

Genealogische en Heemkundige
Kring
Vaertlinck

VZW

Contactblad van de Werkgroep Genealogie en Heemkunde
Willebroek

Driemaandelijks tijdschrift

3de jaargang – Nr 1

juli-augustus-september 2007

Verantwoordelijke uitgever: Gust VAN AUWENIS, Dendermondsesteenweg 204 b202, 2830 Willebroek

Genealogische en Heemkundige Kring

“VAERTLINCK” vzw

Secretariaat p.a. René PATTYN

Molenweg 24

2830 Willebroek

Tel.: 03/886.92.44

E-mail : pattyn.rene@scarlet.be

E-mail : guvanau@scarlet.be

Bankrek.: 068-2318314-41

Erkende culturele vereniging Willebroek : culw083

Vzw-ondernemingsnummer : 0881.351.205

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen.

Bestuursleden :

Gust VAN AUWENIS	Voorzitter	Dendermondsestwg 204	2830 Willebroek	03/886.85.54
René PATTYN	Secretaris	Molenweg 24	2830 Willebroek	03/886.92.44
Guido VAN HUMBEECK	Penningmeester	Joz. Wautersstraat 125-1	2830 Willebroek	03/886.04.75
Leon BERNAERTS	Bestuurslid	Eikenstraat 20	2840 Reet	03/888.21.83
Flor COOLS	Bestuurslid	Vijvershof 2	2830 Willebroek	03/886.69.98
Gary MANTIERS	Bestuurslid	Nieuwstraat 11	2830 Willebroek	03/886.65.26
Jan PEETERS	Bestuurslid	Pullaar 270	2870 Breendonk	0477/626984
Kevin POLFLIET	Bestuurslid	Jan Blockxlaan 7	2830 Aartselaar	03/877.59.55
Eric VAN WINGHE	Bestuurslid	Mispelweg 41	2830 Willebroek	03/886.78.82

Abonnement : 15,00 € door storting of overschrijving op rekening nr **068-2318314-41** van
“Vaertlinck” vzw, 2830 Willebroek

Afzonderlijke nummers : 5,00 €

Contactadres: René PATTYN, Molenweg 24, 2830 Willebroek

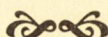
Website : <http://www.vaertlinck.be>

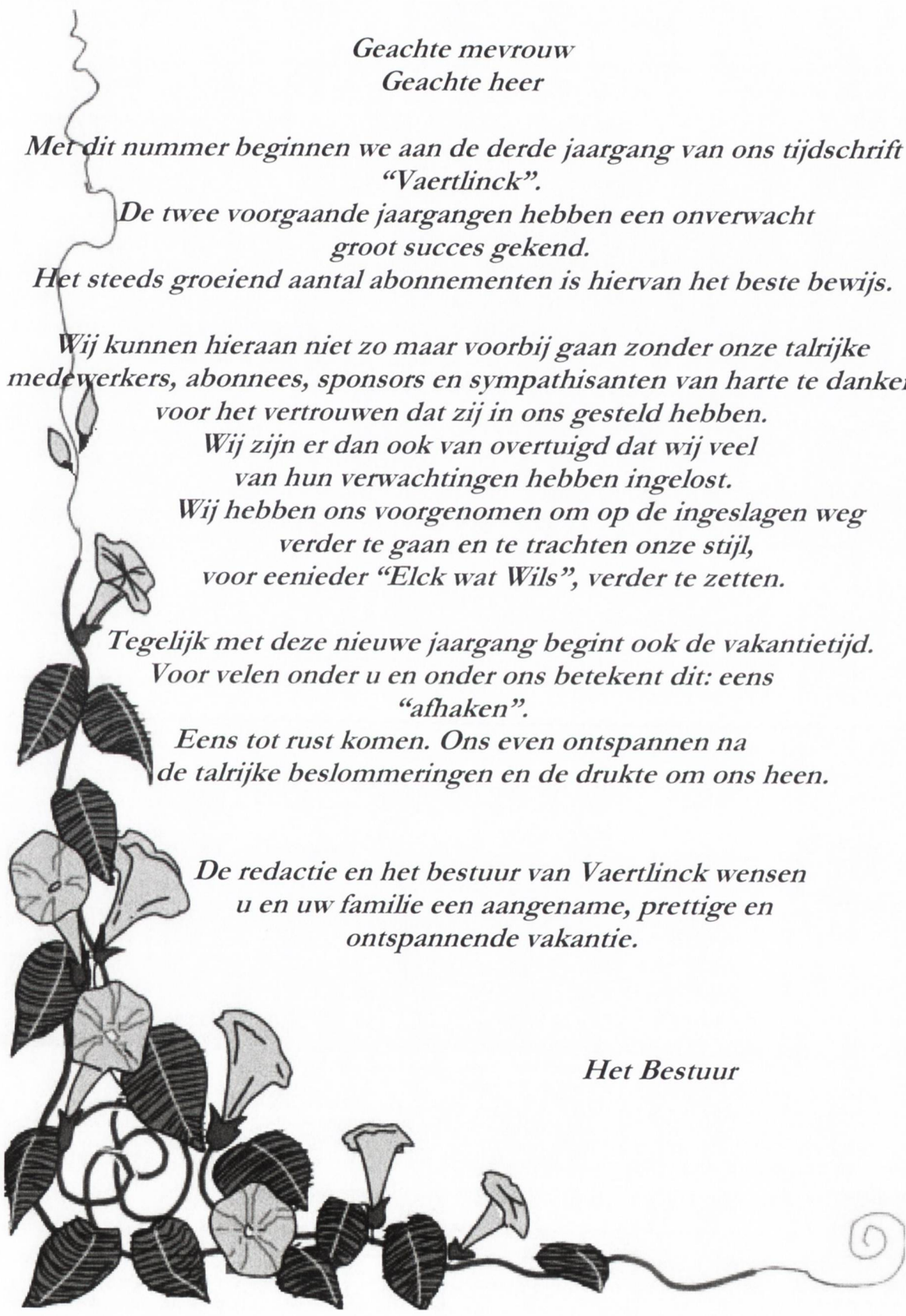
ISSN 1782-2785

Lid van :

Koninklijke Vereniging voor
Natuur- en Stedenschoon vzw

*Geachte mevrouw
Geachte heer*

*Met dit nummer beginnen we aan de derde jaargang van ons tijdschrift
"Vaertlinck".*

*De twee voorgaande jaargangen hebben een onverwacht
groot succes gekend.*

Het steeds groeiend aantal abonneementen is hiervan het beste bewijs.

*Wij kunnen hieraan niet zo maar voorbij gaan zonder onze talrijke
medewerkers, abonnees, sponsors en sympathisanten van harte te danken
voor het vertrouwen dat zij in ons gesteld hebben.*

*Wij zijn er dan ook van overtuigd dat wij veel
van hun verwachtingen hebben ingelost.*

*Wij hebben ons voorgenomen om op de ingeslagen weg
verder te gaan en te trachten onze stijl,
voor eenieder "Elck wat Wils", verder te zetten.*

*Tegelijk met deze nieuwe jaargang begint ook de vakantietijd.
Voor velen onder u en onder ons betekent dit: eens
"afhaken".*

*Eens tot rust komen. Ons even ontspannen na
de talrijke beslommeringen en de drukte om ons heen.*

*De redactie en het bestuur van Vaertlinck wensen
u en uw familie een aangename, prettige en
ontspannende vakantie.*

Het Bestuur

“De Nijverheidsstraat” of “Rue de l’Industrie” Een vergeten straat in Willebroek

In de Willebroekse geschiedschrijving wordt deze straat nauwelijks of zeer weinig vernoemd, zonder echter verdere commentaar over ligging of grootte. Zelfs in het lijvig boek “Willebroek, van landbouwdorp tot industriegemeente” wordt er omzeggens met geen woord gerept over deze toch wel drukke volksbuurt.

Hierna volgt een korte beschrijving van deze “vergeten straat”.

ONTSTAAN

Wanneer Louis De Naeyer in 1860 een papierfabriek langsheen het kanaal te Willebroek opstart, is dit de eerste stap naar de industrialisering van de gemeente.

Uit de wijde omgeving ontstaat bij boerenknechten en meiden interesse om het zware werk op het veld te ruilen voor een fabrieksjob die naast vast werk ook nog stukken beter verdient.

Daar de arbeiders van steeds verder moesten komen, werden de verplaatsingen van en naar het werk een steeds groter probleem.

De inhuldiging van de spoorlijn Mechelen-Terneuzen in 1871, met een stopplaats te Willebroek, bracht dan ook voor vele arbeiders van buiten de gemeente een grote verbetering met zich.

Louis De Naeyer, creatief als hij was, was echter ondertussen met een eigen huisvestingsbeleid gestart waardoor hij zijn werkkrachten beter aan de fabriek wist te binden.

In 1865/1866 werd “La Cité, Faubourg St. Antoine” (Sint-Antonius Voorgeborgte) gebouwd, bestaande uit 22 kleine werkmanswoningen gelegen tussen de Heindonksesteenweg en de spoorwegbrug, in de onmiddellijke nabijheid van de fabriek.

Deze huisjes waren zeer vlug bewoond, meestal door arbeiders van “over ’t water” uit het Waasland.

Door het succes van deze onderneming werden plannen gemaakt om nog meer woningen te bouwen. Volgens een publicatie in “Notice & Renseignements sur les Institutions Ouvriers des Etablissements Louis De Naeyer” van 1900, werden na “La Cité” als een tweede en derde groep de huisjes van de “rue de l’industrie” of Nijverheidsstraat gebouwd.

-46 woningen in de “rue de l’industrie” tussen 1872 en 1882,

-25 woningen in de “rue de l’industrie” in 1870.

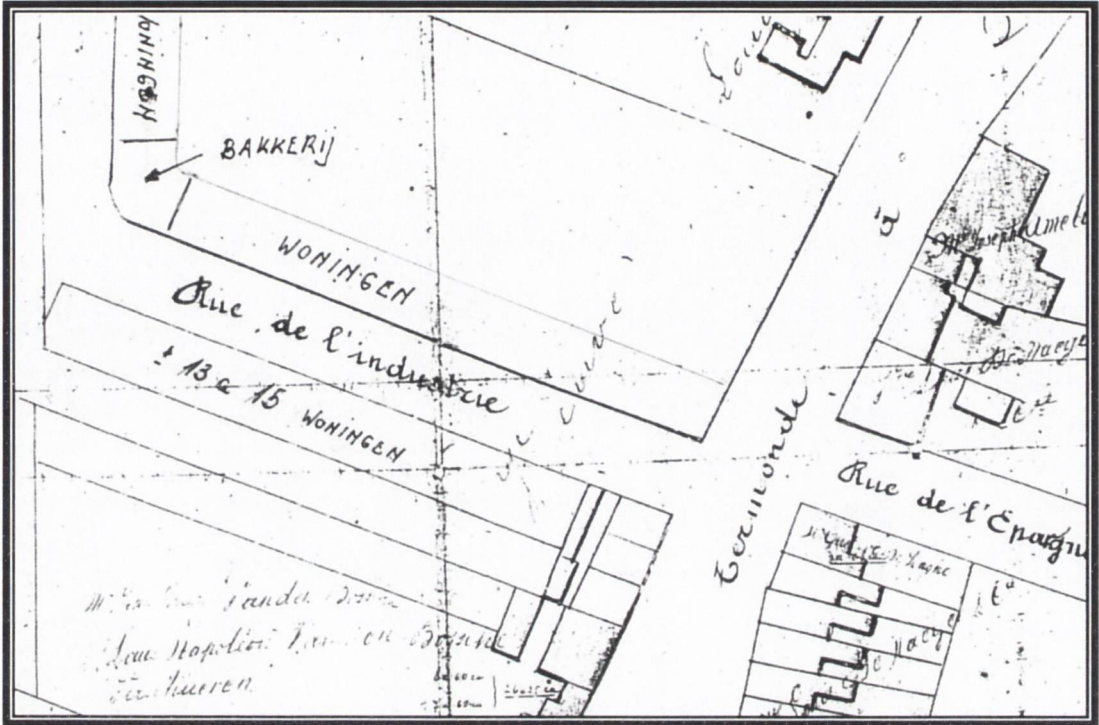
De arbeiderswoningen “Sint-Antonius Voorgeborgte”, ook genoemd “Faubourg Saint-Antoine”. Achteraan de papierfabriek.

Of de derde groep inderdaad in deze straat gebouwd werd, is onduidelijk aangezien in de bevolkingsregisters van 1870 tot 1910 van de gemeente Willebroek het hoogst voorkomende huisnummer van de Nijverheidsstraat, zoals de rue de l’Industrie hierin geregistreerd staat, het nummer 44 is, met tevens twee bisnummers (26bis en 37bis) wat het totaal op 46 brengt. We moeten echter opmerken dat vooral bij de tellingen van 1870 en 1880 de informatie over straatnamen en huisnummers regelmatig ontbreekt waardoor de registratie van de bewoners zeer waarschijnlijk niet volledig is (zie verder in de lijstweergave).

PLAATSBEPALING

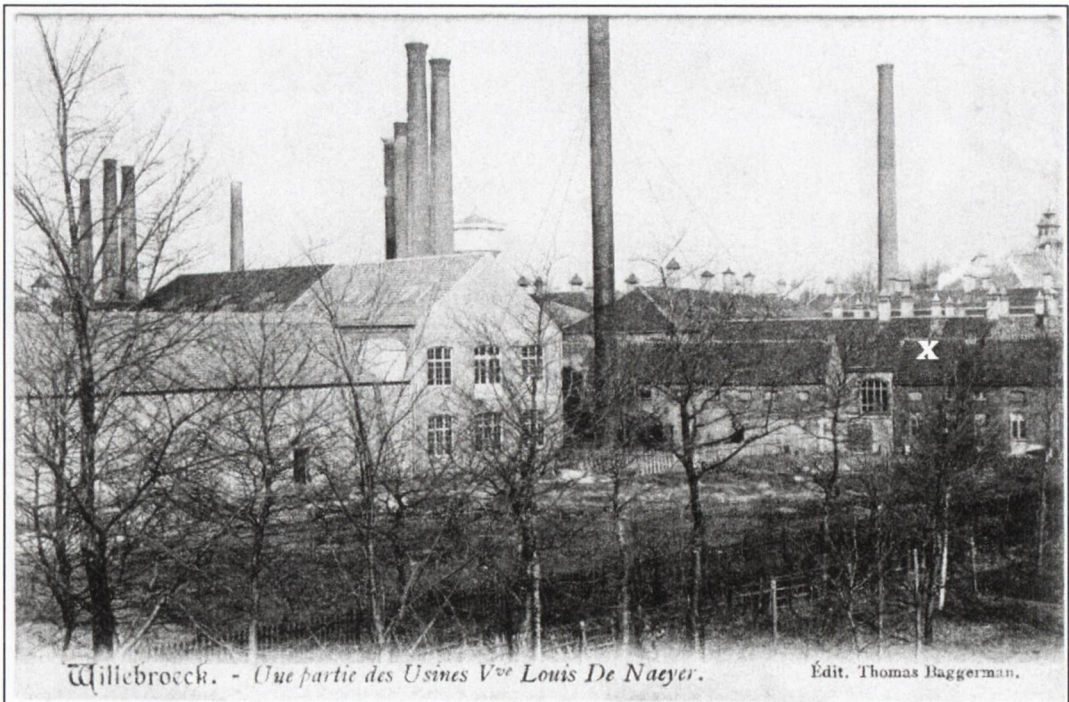
De Nijverheidsstraat, zoals we ze verder zullen noemen, was gelegen in het verlengde van de Spaarzaamheidsstraat, haaks op de Mechelsesteenweg in de richting van de fabrieksterreinen, op de plaats waar rond de eeuwwisseling de nieuwe papierfabriek zal gebouwd worden.

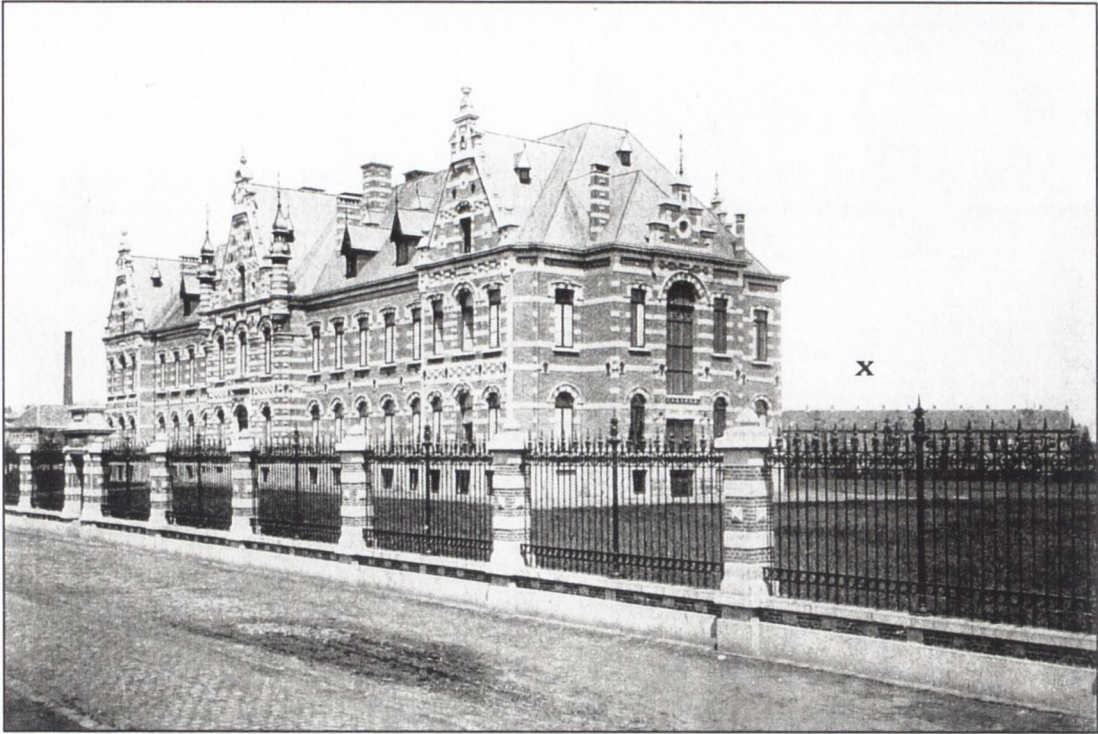
De straat maakte na een kleine honderd meter een bocht naar rechts. In deze bocht was de industriële

bakkerij van De Naeyer gevestigd, en liep dan verder tot achter de "kindercrèche".

Op onderstaande foto, genomen rond de eeuwwisseling, ziet men duidelijk de achterzijde (X) van een aantal huisjes van de Nijverheidsstraat met hun typische smalle vensters en de halve zolderraampjes. In deze huisjes werd later de schrijnwerkerij van de fabriek geïnstalleerd.

De typische arbeiderswoningen (X) in de Industriestraat achter de kindercrêche

Een kinderverzorgster met spelende kinderen met de arbeiderswoningen (X) van de "Industriestraat"

Op een kadasterplan van 1909 waarop de bezittingen van de fabriek geregistreerd staan, zijn aan de linkerkant van de ingang aan de Mechelsesteenweg, dertien vakjes (huisjes) schematisch voorgesteld. Aan de rechterkant echter zijn reeds de nieuwe productiehallen van de papiermachines 7, 8 en 9 getekend.

Als we er van uitgaan dat er inderdaad 46 woningen gebouwd werden, dan stonden er mogelijk 33 woningen aan de rechterkant van de ingang, die doorliepen tot achter de "Crêche".

Wordt vervolgd

Jean Merckx

REGLEMENT (22-2-1841)

van de vischmijnen binnen de gemeente Willebroeck

Art. 1. Er zullen alleenlijk in deze gemeeyte mogen bestaen twee vischmijnen waer van de eene te Kleyn Willebroeck en de andere in de kuyp van het dorp van groot Willebroeck zal gehouden worden: door de kuyp van het dorp verstaet men de dorpstraet van aen het huys van Jan Baptist De Moor tot aen dat van Josephus Segers, de geheele nieuwstraet en beyde oevers van de vaert en het sas, van aen het huys van Guilielmus De Jonghe tot aen het geene van Josephus Van Den Ryn, respectivelyk mede begrepen alsmede de huizen welke op honderd meters zijdlingschen afstand van die straeten of oevers gelegen zyn.

Art. 2. De gemelde vischmynen zullen respectivelyk ten behoeve der gemeeyte besteeet worden aen wel befaemde en solvabele persoonen welke de hoedanigheyd zullen hebben van **mynmeester**.

Art. 3. Het zal aen niemand geoorloofd wezen van visch te vermynen of te laeten vermynen dan door eenen der meesters van de gemelde vischmynen.

Art. 4. De mynmeesters zullen respectivelyk boven de deuren van hunne huizen een berd moeten plaetsen waer op in letters van twee decimeters hoogdde zal geschilderd zyn het woord **vischmyn**. Binnen hunne huizen zal een afschrift van het tegenwoordeig reglement moeten hangen en buyten de zelve zal eenen kring met koorden afgespannen moeten moeten gemaekt zyn binnen den welken den visch ten minste eene halve uere vóór de Myn zal moeten ten toon liggen.

Art. 5. De mynmeesters zullen moeten houden eenen door den Borgemeester gearafeerden register waer op zy dadelyk zullen moeten aanteekenen den visch die in de myn gebragt word en daarvan aen den brenger eene reçu geven: voor aleer den visch te doen uytbellen zullen de mynmeesters den zelve doen keuren door eenen **keurmeester**, welke voor elke myn zal worden aangesteld: den goedgekeurden visch zal uytgebeld en ten bekwaemsten tyde vermynd worden en den afgekeurden visch zal buyten de myn verkogt of des door den keurmeester noodzakelyk voor de gezondheid geoordeeld vernield worden.

Art. 6. Elken mynmeester zal op zynen gemelden register moeten aanteekenen de verkooping van den visch die met gereed geld moet worden voldaan: den mynmeester zal den zelve dag het product, op de wyze die den koopman hem zal aenwyzen, aen déezen moeten doen geworden benevenst eene gecertifieerde rekening daer aen aftrekkende tien ten honderd voor tantième, uytbellen, opleggen, roepen en alle hoegenaemde onkosten zonder meer op peene van als knevelaer vervolgt en gestraft te worden.

Art. 7. Den mynmeester zal jaerlyks aen den keurmeester en aen den **belleman** tevens **roeper** zynen myn moeten betaalen de belooningen welke nader door het plaetselyk bestuer zullen worden vastgesteld.

De mynmeesters, keurmeesters en bellemans tevens roepers zullen voor aleer in bediening te treden in handen van den Borgemeester moeten afleggen den eed van zich getrouwelyk van hunne pligten te kwyten.

Den roeper zal den afslag telkens ten minsten eenderde boven de weerde moeten beginnen en per vyf centiemen moeten afhaelen.

Art. 8. Den mynmeester zal ingeval van geschil en naer den roeper gehoord te hebben beslissen aen wie den visch zal moeten worden afgeslaegen en zelfs kunnen bevelen dat den zelve zal heropgeroepen worden.

Art. 9. Den visch zal vermynd worden naer het order dat hy op den register zal geschreven zyn ten waere het anders overeengekomen was tusschen de koopmans die ook de hoegrootheyd van de koopen visch naer hun goed dunken zullen kunnen bepaelen.

Art. 10. Het word aen de myn en keurmeesters en aen de roepers verboden van zelf visch voor hun of voor andere in te mynen.

Art. 11. Tot keurmeesters zullen benoemd worden wel gefaemde persoonen de noodige kennis van den visch hebbende terwyl tot roepers bellemans mogelyks bekwaeme persoonen zullen worden aangewezen dat voor mynmeester zullen worden genomen die persoonen welke aen de artikelen van dit reglementkonnende voldoen tevens meest voordeel aen de gemeeynte zullen aanbieden. Het tegenwoordig reglement zal worden onderworpen aen de goedkeuring van de bestendige deputatie van den raed des provincie Antwerpen.

Gedaen en vastgesteld door den gemeenteraed van Willebroeck in zitting van den 22 february 1841 alwaer tegenwoordig waeren de heeren P.J. Janssens Borgemeester voorzitter, P.J. Janssens Modaff, H. Van Berchem, schepenen, J.B. Joos, J. Erix, L.L. Van Zele leden en Jacq. Peeters secretaris.

Den Borgemeester,
(geteekend) P.J. Janssens, Bourgm.

Ter ordonnantie
Den secretaris
(geteekend) Jacq. Peeters

Gezien en goedgekeurd door de Bestendige Deputatie van den provincialen raed. In zitting te Antwerpen den 5 maart 1841.

De deputatie
(geteekend) H. De Brouckère P.

Ter ordonnantie
Den provincialen Greffier
(geteekend) E. De Cuyper

naar een scheid getrouwe afschryft van hunne pleygten te Antwerpen.

Den visch zal den afslag hebben ten minsten anderdeels boven de vande moeten begonnen en per vijf continen moeten afslaan.

art. 8. Den mynmeester zal ingeval van geschil en naar dwarsop geteekend hebben bestidde worden ten aanzien van de afslag en in alle konnen bevelen dat den visch zal heropen roepen worden.

art. 9. Den visch zal vermynd worden naer het order dat hy op den register zal geschreven zyn ten waere het anders overeengekomen was tusschen de koopmans die ook de hoegrootheyd van de koopen visch naer hun goed dunken zullen kunnen bepaelen.

art. 10. Het word aen de myn en keurmeesters en aen de roepers verboden van zelf visch voor hun of voor andere in te mynen.

art. 11. Tot keurmeesters zullen benoemd worden wel gefaemde persoonen de noodige kennis van den visch hebbende terwyl tot roepers bellemans mogelyks bekwaeme persoonen zullen worden aangewezen dat voor mynmeester zullen worden genomen die persoonen welke aen de artikelen van dit reglementkonnende voldoen tevens meest voordeel aen de gemeeynte zullen aanbieden.

Het tegenwoordig reglement zal worden onderworpen aen de goedkeuring van de bestendige deputatie van den raed des provincie Antwerpen.

Gedaen en vastgesteld door den gemeenteraed van Willebroeck in zitting van den 22 february 1841 alwaer tegenwoordig waeren de heeren P.J. Janssens Borgemeester voorzitter, P.J. Janssens Modaff, H. Van Berchem, schepenen, J.B. Joos, J. Erix, L.L. Van Zele leden en Jacq. Peeters secretaris.

Den Borgemeester
(geteekend) P.J. Janssens, Bourgm.

Ter ordonnantie
Den secretaris
(geteekend) Jacq. Peeters

Gezien en goedgekeurd door de Bestendige Deputatie van den provincialen raed. In zitting te Antwerpen den 5 maart 1841.

De deputatie
(geteekend) H. De Brouckère P.

Ter ordonnantie
Den provincialen Greffier
(geteekend) E. De Cuyper

Voor gelyk vormig afschryft.

Den secretaris des gemeenteraeds van Willebroeck,
H. Van Zele

Kennen wij ze nog onze BUREN, onze LAGE LANDEN bij de zee, hun GESCHIEDENIS, hun WEL EN WEE en het ontstaan van BELGIE ?

In het boek 'Kort Begrijp der Oude en Nieuwe Geographije' door Johan Hubner, tweede druk, uitgegeven in 1711 door Nikolaas ten Hoorn te Amsterdam vinden wij een *mooie beschrijving van de toenmalige Nederlanden, de 17 Provinciën met zijn verdere onderverdelingen en bijzonderheden (blz. 139 tot 200).*

De opdracht van het boek luidt als volgt: 'Den Heere Abraham Bogaert, uitmuntent dichter en kenner der Grieksche en Romeinsche aloudheden, en Nederduitsche taale, mitsgaders der Historiekunde, werd dezen tweeden druk van het Kort Begrijp der oude en nieuwe Geographije, ofte eene beknopte onderwijzinge der land en kaartkennis, verhandelt in eene beschrijvinge van de geheele vlakte des aardbodem, &c. van den Heere Johan Hubner, rector in de doorluchtige schoole te Merseburg. Met dezelve eerbiede en achtige als de vorige opgedragen in erkenenis van vorens genotene, en opbouw van nadere vriendschap, door zijn Ed: vriend N. ten Hoorn'.

Hierna het 3de vervolg van de overgenomen beschrijving van de Nederlanden.

II. FLAANDEREN.

XI. Geleentheid van het Graafschap FLAANDEREN.

Het graafschap *Flaanderen* is gelegen aan de Noordzee, en het grootste graafschap van geheel Europa: want het begrijpt alles, 't geen tusschen de genoemde *zee* en de *Schelde* gelegen is.

De *Provincijen*, welk daar aan grenzen; zijn ter lincker hand, *Artois*; beneden, *Henegouwen*; ter rechter, *Braband*; en boven *Zeeland*.

XII. Verdeeling van het Graafschap FLAANDEREN.

I. Naa de Staat van Regeering, der voorige en heeden 's daachse Bezittinge.

De *Spanjers*, de *Fransche*, en de *Staatē van Neederland* hebbender zich in gevestigd; en derhalven heeft men tegenwoordig drierlei verdeeling.

I. SPAANSCH FLAANDEREN, in 't Latijn *Flandria Hispanica*, gelegen in het midden.

II. FRANSCH FLAANDEREN, in 't Latijn *Flandria Gallica*; ter lincker hand.

III. Het STAATSCH FLAANDEREN, in 't Latijn *Flandria Belgica*, ter rechter hand.

En aldus de landen van heer ver-anderende, zijn altijd nieuwe verdeelingen onderhaavig: zoo behoort het noch, tot een versche geheuchenisse; en een noodige weetenschap der kaartkennis.

Dat FLAANDEREN, van te vooren, dus lange verdeeld was, op de volgende wijze als,

I. KEIZERSCH FLAANDEREN, in 't Latijn *Flandria Imperialis*; zijnde de *Castelenije van Oudenaarde*, en het *burggraafschap van Gent*.

II. EIGENTLIJK FLAANDEREN, in 't Latijn *Flandria Proprietaria*; zijnde 't *land van Dendermonde*, en de *baronije van Bornholm*.

III. DITSCH FLAANDEREN, in 't Latijn *Flandria Teutonica*; zijnde het *land van Aalst*; van *Waas*, en de *Vier Ambachten*. Ook daar *GENT*, *BRUGGE*, *OOST-ENDE*, en de rond-om leggende plaatsen gelegen zijn; en het *Vrije van Brugge*.

IV. WALSCH FLAANDEREN, in 't Latijn *Flandria Gallica*, (niet het heeden 's daachsche *Fransch Flaanderen*, dat booven gemeld)

Kamer van Koophandel - Rijssel

zijnde alle het ooverige, naa 't westen, daar RIJSSEL, DOORNIK, DOUAI, en de naabuerige steden leggen: waar van daan d' inwoonders, ook noch, WALLONES, off *Waalens*, genoemd worden; en, *die Walons*.

(Naa dusdaanige verdeeling, hebben de 4 kaarten van de *Atlas van Jansonius*, haar groot gebruik.)

II. Naa de Boodem, off Landstreek.

Zoo, naa vervolg van de leggende landen; zal de verhandeling gevoechelijxst, en meest buiten verwerringe blijven: naa een heldere en klaare kaart van *Flaanderen* van *N. V.* voortgaande van de Fransche landen, van *Artois* aff. En ieder reis, op zijn plaats aanwijzende, onder wiens gebiet, stad off gewest is behoorende.

XIII. Dus is FLAANDEREN verdeeld: als volcht, in

I. BORBORGER Ambacht; eigenlijk *Broekborger*: daar is

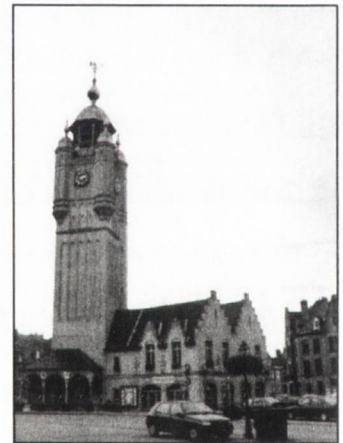
1. GREVELINGEN, in 't Latijn *Gravelinga*, bij de Fransche *Gravelines*: een zeer sterk stedeken, met een kasteel, in 't wester deel, ten noorden van *Flaanderen*, aan de mond van het riviertje de *Aa*, omtrent op de helft, tusschen *Calais* en *Duinkerken*: heeft een haven aan de *noordzee*. Deze plaats is zedert den jaare 1658, in handen der Fransche geweest.

...2. BROEKBORG, off *Borborg* een stedeken, 2 ueren van *Greevelingen*.

II. WIJNOXBERGER Ambacht; alwaar is

1. DUINKERKEN, in 't Latijn *Dunkerca*, bij de Fransche *Dunqverqve*: een sterke stad, met een groot sterk kasteel, in 't wester deel van *Flaanderen*, voorzien van een zeer vermaarde haven aan de *noordzee*, bijna op de helft tusschen *Calais* en *Nieupoort*. Deze stad wierd, in den jaare 1658, door d' Engelsche en de Fransche gezamenderhand ingenomen; blijvende d' Engelsche doenmaals, in bezitting van de zelve: doch, in het jaar 1662, wierd zij, voor een zeeker stuk gelds, bij de Fransche ingelost; verscheidenmaal van vestingbou ver-anderd: en nuw door de Fransche, naa de heeden 's daachsche manier, met veele werken vernieud: en heeft zedert, door geduerige en sterke kaaperijen, als een lang vermaard roovnest, aan *Engeland* en *Holland*, on-uitspreekelijke schade ter zee, toegebracht. D' Engelsche hebben haar, in de jaaren 1694, en 1695, willen bombardeeren, doch zeer weinig uitgerecht.

2. WIJNOXBERG eerst *Groenbergens* geheeten, in 't Latijn *Mons S. Vinoci*, off *Vinoci Montium*; niet verre van daar; een stad van taamelijke grootheid, in den jaare 1668, aan Franckrijk gekomen.

Sint-Winoksbergen - Belfort

III. CASSELER Ambacht;

CASSEL off MONTCASSEL, in 't Latijn *Castellum Morinorum*; een vermaakelijke, doch niet heel groote stad, tusschen *S. Omer* en *Ijperen*: gelegen op een heuvel: van waar het, over zijn gebiet van twee en vijftig dorpen, geheel tot in de zee, kant heene zien: alle haavens niet alleen; maar ook, ten minsten wel dertig naabuerige steeden. En is, zedert het jaar 1677, in handen der Fransche geweest.

IV. FEURNER Ambacht; alwaar is

1. VEURNE, in 't Latijn *Furnae*, bij de Fransche *Furnes*, een klein stedeke, fraai en sterk: in deeze oorlog zeer bekend geworden.

2. NIEUPOORT, in 't Latijn *Novus Portus*, niet verre van de zee; ter zeebou en scheepvaart zeer wel gelegen, daar de rivier *Ijperle* in zee stort, welke ook SANDHOOFT genoemd is geweest. Met deeze laatste overval der Fransche, is het in haar bezit, zeedert de dood van *Karel de II.*

V. BELLER Ambacht,

Het VRIJE van BRUGGE, in 't Latijn van ouds her, *Terra Franca* genoemd: bestaande deeze landen, van VI. tot XIII. als,

VI. GISTELER Ambacht

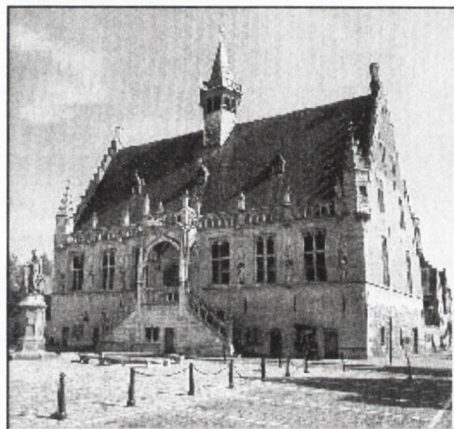
VII. OUDENBURGER Ambacht, begripende OOST-ENDE, in 't Latijn *Ostenda*, zoo genoemd, als in 't oosten, van zeeker lantstreek leggende; in vergelijkinge van het dorp *West-ende*: een kleine doch wel gesterkte plaats, en de eenige haven van belang, welke de Spanjers in de *Nederlanden* hebben. Hier is het einde van de vermaarde Brugsche vaart. Deze stad was voor deezen zeer bloeiende: doch in den jaare 1604, wierd zij van de Spanjers, na een driejarige belegering ingenomen, en heeft de schade noch niet verwonnen. In 't jaar 1706, hebben de Neederlanders deeze gewichtige haaven, uit de handen der Fransche, door een korte, doch heftige belegering, ver-overd.

VIII. BLANCKENBERGER Ambacht, daar leit BLANCKENBERG, in 't Latijn *Blancoberga*, daar tegen over aan de zee gelegen, een stedeken met een schans: heeft een goede visscherij, en een bekwaame reede voor de schepen, aan de *noord zee*, tusschen *Oost-ende* en *Sluis*.

IX. DAMMER Ambacht, strekkende tot aan het Swin bij *Sluis*. Hier is DAMME, ook wel *Hontsdam*, in 't Latijn *Damum*, ook wel *Aggeria* vertaald; een zeer sterk stedeken, omtrent een mijl van *Brugge*; gelijk dan ook deze plaats, tot de zekerheit der genoemde stad *Brugge*, is aangeleid geworden: op de Bruchsche uitwaatering naa *Sluis*.

X. DIXMUDER Ambacht, alwaar is de stad DIXMUIDEN, in 't Latijn *Dicasmuda*, vermaard in booter en kees kooperij; Dixmuider kees.

Stadhuis van Damme >

XI. BRUGS gebied: daar is geleege de stad BRUGGE, in 't Latijn *Bruga*, naa *Gent* de beste stad; groot; een der schoonste van Euroope: al-eer een wijdvermaarde koopstad, en uitsteekend wel gesterkt. Zij leit aan een groote vaart; welke zich van *Gent*, door *Brugge*, naa de kant van de zee naa *Oost-ende* strekt; en gemeenlijx de *Bruchsche Vaart* genoemd wort; zijnde zeer bekwaam om de koophandel op deze stad te drijven. De bisschop behoort onder de aartsbisschop van *Mechelen*.

In 't jaar 1708, laagen de Fransche, daar de geheele zoomer in: bij het verrasschen van *Gent*. Doch verlieten het wel haast, alzoo licht weer.

XII. De heerlijkheit van TOROUT.

XIII. AARDENBURGER Ambacht; welker oostlijke helft, behoort onder de staaten van Neederland: Neffens de polders bewesten het Swin; zie daar van beneden §. XIV.

XIV. CADSAND, en alle de polders, be-oosten 't Swin, tot aan de Hont bij Biervliet: onder de staaten. Zie §. XIV.

XV. Casselrije van IJPEREN, daar heeft men

1. IJPEREN, in 't Latijn *Ipra*, en *Iprae*; en *Ipretum*: en noch *Ipreletum*, van de rivier *Ijperlee*, daar het aan leit, en bij *Niewpoort* in zee vloeit: een sterk stedeken, geleege aan een vlakte, met een kasteel, 't geen de Fransche, die daar, zedert het jaar 1678, meester van geweest zijn, gesticht hebben. De bisschop behoort onder de aartsbisschop van *Mechelen*.

2. WARNETON, in 't Latijn *Varnetonium*, tusschen *Ijperen* en *Doornik*, aan de *Leije*; wort, om *Doornik* teegen de Fransche in *Ijperen* te dekken, teegenwoordig in 't jaar 1710, sterk gemaakt: door de bondgenooten van *Kaarel*, koning van Spanjen.

3. COMINES, in 't Latijn *Comineum*, een fraai stedeken, op een eilantje, in de *Leije*, tusschen *Meenen* en *Warneton*: heeft een schoon kasteel, gemeenlijk *le Château de Comines* genaamd.

Wordt vervolgd

Leon Bernaerts

Project Vlamingen en Walen in de Noordelijke Nederlanden voor 1700¹

De samenwerking tussen de VVF (Vlaamse Vereniging voor Familiekunde) en de NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) heeft ertoe geleid dat beide besturen hebben besloten gezamenlijke projecten op te starten.

Vlaanderen en Nederland delen een stuk geschiedenis, een taal en bovendien zijn de mogelijkheden voor onderzoek alsmede de onderzoeksmethoden vrijwel gelijk.

Een stukje internationale samenwerking leek ons dan ook voor de hand te liggen.

Zo zal de VVF zich in het jaar 2007 concentreren op de personen uit de Noordelijke Nederlanden die zich vóór 1715 in de barrièresteden hebben opgehouden.

Als tegenprestatie heeft het bestuur van de NGV voorgesteld de Zuid-Nederlandse immigratie tussen 1572 en 1700 in kaart te brengen.

Wij denken hierbij aan het invoeren in een database van Vlamingen en Walen die vóór 1700 in allerlei archiefbronnen voorkomen.

We betrekken hierbij ook de Noord-Franse steden die gedeeltelijk ook tot het oude Vlaanderen behoorden zoals Rijsel, Calais, Duinkerken e.a.

Het ligt in de bedoeling eind 2007 een eerste deel in druk uit te brengen. Dit zou Rotterdam kunnen zijn. Hierbij valt dankbaar gebruik te maken van de geïndexeerde periode van trouwboeken, poorterboeken, rechterlijk en notarieel archief. Voor Rotterdam moeten we echter constateren dat de periode Gereformeerde trouw vóór 1570 niet is geklapperd.

Om een en ander te realiseren wilden we in december 2006 een database op internet hebben om een identieke uitvoering veilig te stellen.

Deze database is voorlopig uitsluitend toegankelijk voor medewerkers van het project d.m.v. een unieke persoonlijke toegangscade.

We realiseren ons dat dit een zeer omvangrijk en ambitieus plan is dat mogelijk nog een groot aantal jaren zal voortduren.

Geschat is dat in de periode 1572-1630 al zo'n 135.000 personen naar de Noordelijke Nederlanden zijn vertrokken (of gevlucht). Meestal kwamen ze in de grote steden van Holland en Zeeland terecht. De belangrijkste zijn : Alkmaar, Amsterdam, Delft, Dordrecht, Gouda, Haarlem, Leiden, Rotterdam en Middelburg.

Ook in de periode 1631-1700 zijn nog veel personen uit de Zuidelijke Nederlanden naar het noorden getrokken, zodat een globale schatting zeker op 200.000 personen komt.

Aan de basis van de uittocht van vele burgers naar het Noorden lagen vooral de talrijke oorlogen met vernielingen, plunderingen en opvorderingen alsmede de culturele en economische crisissen en tot overmaat van ramp kon Frankrijk uitgestrekte gebieden annexeren die er nog steeds van uitmaken : Artesië, Frans-Vlaanderen (de kasselrijen Broekburg, Sint-Winoksbergen, Kassel en Belle), Waals-Vlaanderen (de kasselrijen Rijsel, Dowaaie en Oorschie) en de zuidwestelijke helft van Henegouwen.

Het eindresultaat van de aan de gang zijnde samenwerking tussen VVF en NGV kan een belangrijke bron voor genealogisch onderzoek betekenen voor zowel Vlamingen, Walen als Nederlanders.

G. Van Auwenis

¹ Gens Data Jrg 23 nr 4 december 2006.

Onze rijke taal

Waar een streepje “ – “ of een koppelteken plaatsen?

Een koppelteken schrijven wij in een samenstelling die bestaat uit een grondwoord met een speciale of bijzondere voor- of nabepaling zoals bijvoorbeeld met de elementen *non, niet, bijna, oud, ex, chef, aspirant, adjunct, substituut, kandidaat, interim, stagiair, leerling, assistent, collega of meester* zoals bijvoorbeeld : oud-leerling, non-activiteit, ex-minister, assistent-arts, bijna-doodervaring, adjunct-commissaris, enz.

Oud schrijven we aaneen dus zonder koppelteken als het **NIET** de betekenis “voormalig” heeft zoals *oudgediende, oudjaar, oudmodisch*.

Zo schrijven wij *meester-opzichter* **met** een koppelteken maar *meesterbrein* of *meestergast* **zonder**, omdat de betekenis van het eerste woorddeel niet het belangrijkste of verzwakt is.

PAPIERFABRIEK VAN TISSELT (een klein vervolg)

Het zeer interessante artikel over de geschiedenis van die fabriek waarbij ikzelf voor een deel van nabij betrokken was, verplicht me volgend verhaal toe te voegen. Een verhaal dat weer “alleen maar bij ons kan”.

Zoals jullie konden lezen is die fabriek verschillende malen van eigenaar veranderd, ter herinnering: papiterie de Tisselt, Mide Europe, Scott Continental en tenslotte verkocht aan Borremans.

Bij al deze wisselingen waren de nodige notariële bewerkingen gebeurd. Dus opmaken van nieuwe eigenaarsakten, verandering in de registratie van het kadaster, enz...en dit alles zeker een vijftal keren.

Bij de verkoop van Scott Continental aan Borremans stelde de “notaris van dienst” vast dat een stuk grond, in het midden van de fabriek, nooit was verkocht en nog steeds eigendom was van de toenmalige landbouwer.

In het verleden (bij de vijf eigenaarswisselingen) was dit nooit vastgesteld. En zo een fenomeen komt schijnbaar regelmatig voor.

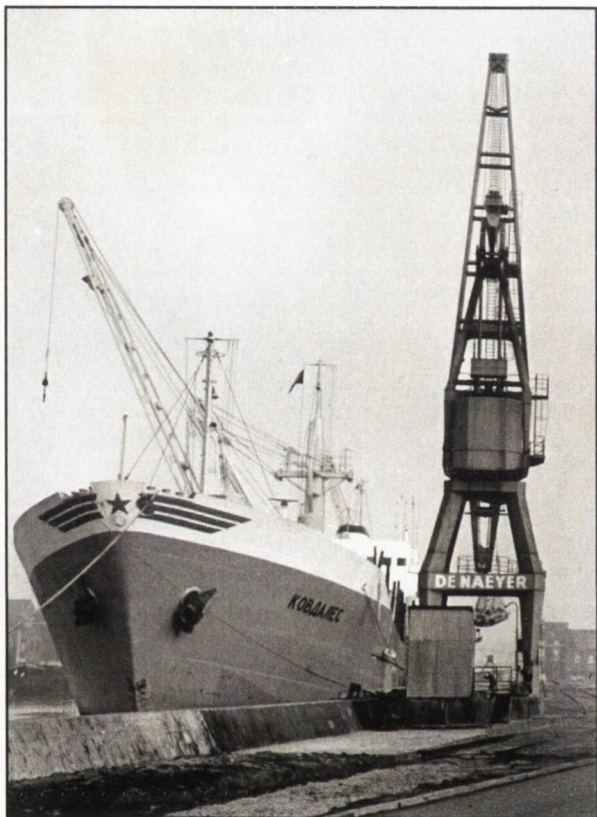
België op zijn smalst, kan toch schoon zijn.

Fons Coorens

PAPIERFABRIEK L. DE NAEYER KRANEN – HOUT – PAPIER EN ... LAWAAI

De meesten onder ons herinneren zich nog, al was het gisteren, het beeld van de grote loskraan aan de vaart vlak voor de papierfabriek De Naeyer. Deze kraan van de nu ook reeds verdwenen Boomse Metaalwerken heeft vele Willebroekenaren urenlang wakker gehouden, toen op het hoogtepunt van de fabriek hout gelost werd uit de schepen die uit het hoge noorden hun ladingen kwamen leveren. Dat deze kraan in onze gemeente een zeer verre en toen ook moderne voorganger had, en niet zover van ons bed, leest u in onderstaand artikel.

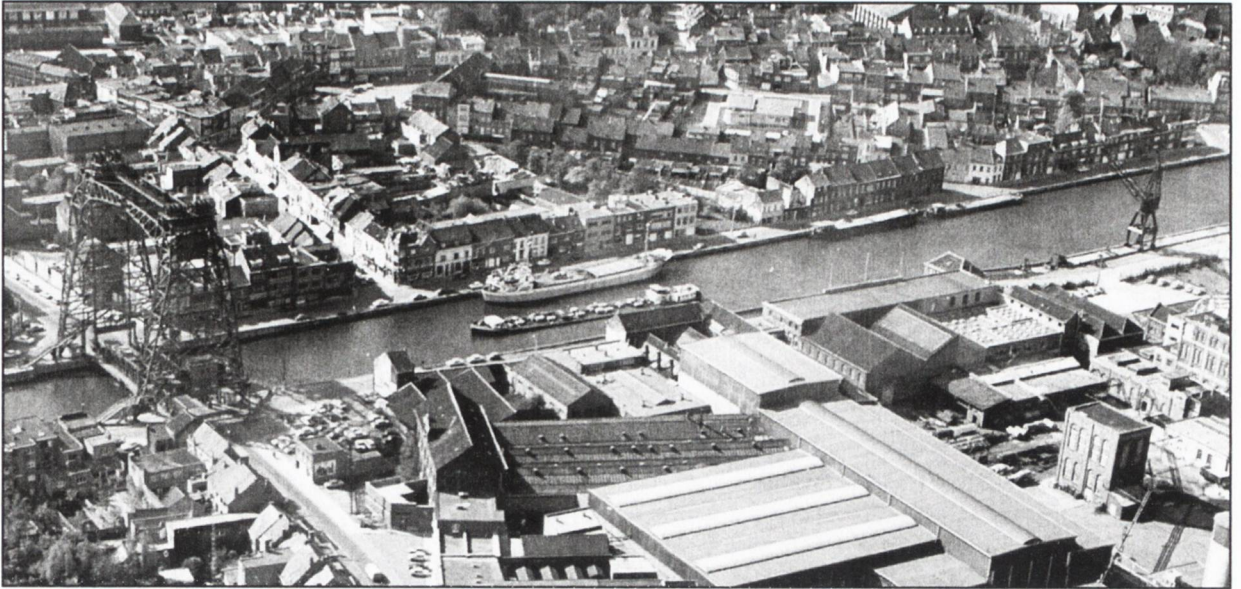
Met de beelden die voor een deel het uitzicht van de jaren zestig in Willebroek bepaalden, na de spijtige afbraak van het mooie (maar volledig onderkomen) kasteel van Louis De Naeyer, zagen we de moderne techniek in volle expansie. De papierfabriek bloeide als nooit tevoren. De Willebroekenaars maakten kennis met Russische, Zweedse, Finse en Noorse zeelui die met hun zeeschepen het nodige hout voor de fabriek uit het hoge noorden aanvoerden.

De kraan van de Naeyer weerspiegelde zich, in de zeldzame momenten dat hij niet draaide, in het water, zoals de Lange Wapper destijds in Antwerpen.

Voor onze gemeente en voor de fabriek is dit spijtig genoeg reeds lang verleden tijd.

Maar veel vroeger, zelfs voor de vaart werd gegraven, was er een voorloper van onze bewuste kraan aan het werk en niet zover van onze deur.

Foto's arch Gem.Bib-WB

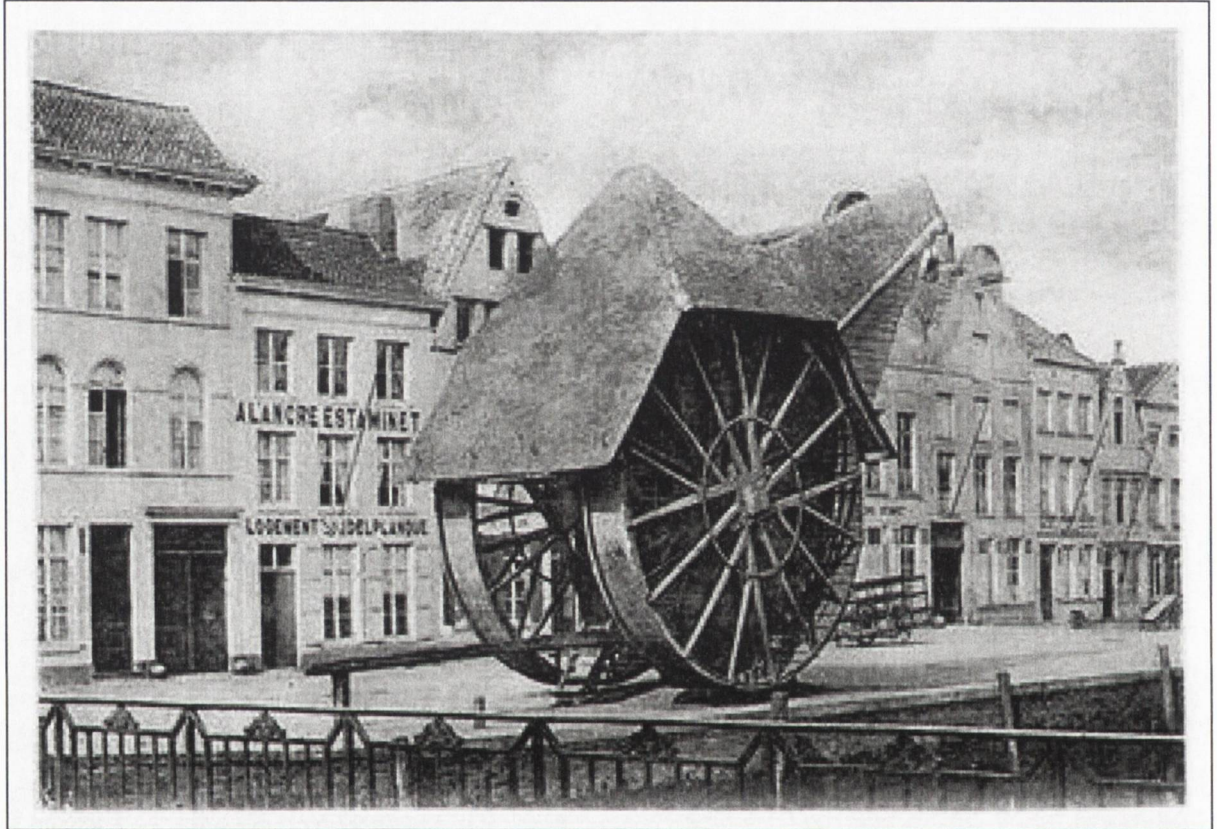
Beide luchtfoto's genomen in 't jaar 1972 geven een mooi beeld van het toenmalig Willebroek

De "eenzame" en op dat ogenblik werkloze kraan staat als een wachter aan 't kanaal met een afgemeerde "Coaster" aan het "Gulden Vlies". Toen kon dat nog.

Moderne techniek uit de Middeleeuwen

Sinds de dertiende eeuw stond aan de Dijle, naast de Kraanbrug een grote houten stadskraan om schepen te lossen. De stadsrekeningen vermelden vanaf 1311 talrijke herstellingswerken aan deze ingenieuze houten 'machine'. Door intensief gebruik raakte ze immers snel versleten; soms moest men al na enkele decennia een volledig nieuwe kraan bouwen. Overmacht hielp de tand des tijds nu en dan ook een beetje, bijvoorbeeld in 1455 toen men een lekkend schip, geladen met hout, trachtte te lichten. De kraan hield het niet en tuimelde in de Dijle.

Ze werd snel heropgebouwd en weer voorzien van een aantal versieringen.

Zo vermelden de stadsrekeningen onkosten gemaakt voor het vergulden van (delen van) de kraan en verder voor het plaatsen van een 'standaard' en een vergulde appel op het dak.

Dit was typisch voor een middeleeuwse stad die haar zelfstandigheid en welvaart wilde benadrukken; militaire bouwwerken (zoals stadpoorten), maar ook economische infrastructuur zoals de stadskraan, kregen een prestigieus tintje.

De kraan werd bediend en beheerd door een groep werklieden die men de 'Kraankinderen' noemde. Zij liepen in de tredmolens en bestuurden de kraan. Dit gezelschap, bestaande uit 5 personen o.l.v. een 'kraanmeester', kreeg vanwege het stadsbestuur het monopolie op het laden en lossen van schepen.

In ruil kregen zij een vast percentage van de opbrengsten.

De Mechelse kraan, met zijn twee grote tredraden aan de buitenzijde, bleef nog meerdere eeuwen in functie. In 1828 gaf dit aanleiding tot een bizarre ontmoeting tussen de oude en de 'moderne' technologie.

In Antwerpen was toen immers een stoomschip aangekomen waaruit een enorme ketel gehaald moest worden. Omdat de Scheldestad toen geen machine bezat die dit werk aankon, sleepte men het schip naar Mechelen. Enkel de oude houten hijskraan in Mechelen kon de klus klaren ... !!!!!

Tot het midden van de 19de eeuw werd de stadskraan regelmatig gebruikt.

De vandaag verdwenen houten hijskraan aan de Haverwerf was van groot belang voor de havenactiviteiten aan de Haverwerf. Schepen konden, ongehinderd door bruggen of sluizen, van de Noordzee tot Mechelen varen.

Deze oorspronkelijk 15de-eeuwse hijskraan, die haar naam gaf aan de Kraanbrug en de Kraanstraat, was een ontwerp van bouwmeester-architect Jan Keldermans.

In 1873 verrichtte men nog de nodige herstellingen. Maar toen dit in 1886 weer nodig bleek, zag men op tegen de grote onkosten. De kraan was niet meer in gebruik en bracht dus ook niets meer op.

Bovendien vond het stadsbestuur dat de veiligheid van voorbijgangers in het gedrang kwam omwille van de bouwvallige toestand ervan. Ondanks luid protest van de Cercle Archéologique werd de stadskraan in 1887 openbaar verkocht en afgebroken.

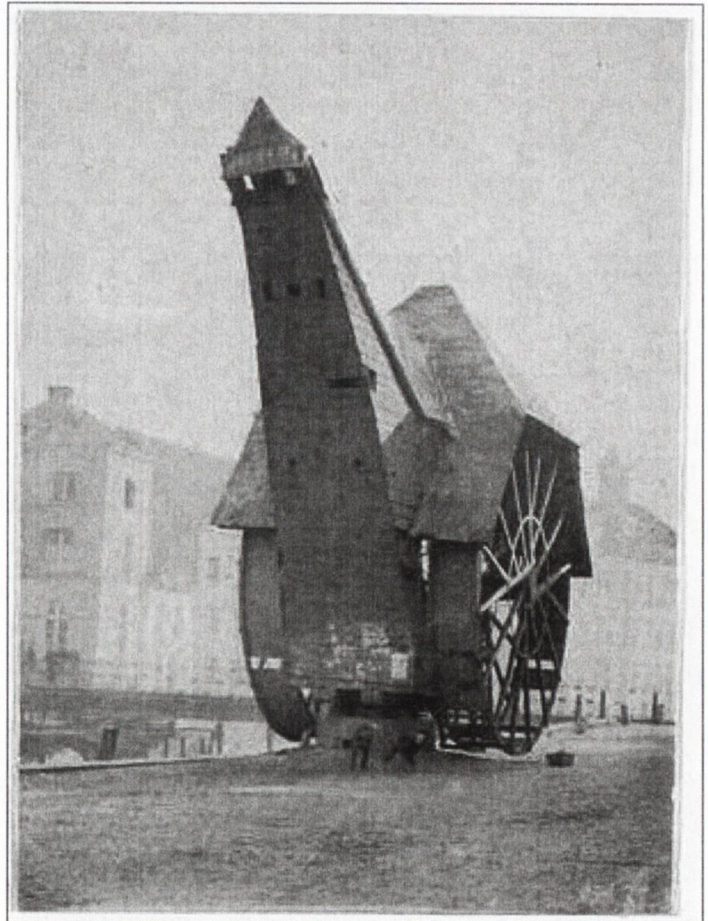
Wellicht waren tijdgenoten toen niet zo gevoelig voor oude technologie als wij vandaag zouden zijn.

Daarnaast had het bouwwerk ook geen speciale kunsthistorische waarde zodat het ons niet moet verwonderen dat de meeste 19de-eeuwse Mechelaars het verdwijnen van de oude kraan niet als een verschrikkelijk verlies ervaarden.

Niettemin verdween zo een uniek stukje pre-industriële technologie.

Enkele jaren geleden herleefde heel eventjes het toenmalige zicht op de Dijleover toen ter gelegenheid van de opnames van een tv-feuilleton een (kleinere) nepkraan werd nagebouwd ter hoogte van de De Duiveltjes, Sint Pieter en het Paradijske.

Vandaag herinneren enkel de vertrouwde Kraanbrug en de Kraanstraat nog nominatief aan het bestaan van de houten stadskraan.

E. Van Winghe

*foto's en bewerkte tekst
archief regionale beeldbank Mechelen*

Een huwelijkscontract uit 1671 te Klein-Willebroek

Franchoise Damants was weduwe van respectievelijk Adriaen Ruelinckx (1ste huwelijk), Peeter Van de Wijngaerde (2de huwelijk), Judocus (Joos) Van Auwenis (3de huwelijk) en Jacobus Magnus (4de huwelijk). Zij was bezitster en uitbaatster (waardin) van het "Hotel de Bruxelles" aan het sas te Klein-Willebroek.

Het huwelijkscontract, opgesteld bij haar derde huwelijk met Joos Van Auwenis, bevat enkele typische gegevens die veel zeggen over de zorg voor haar kinderen: Ferdinandus, Catharina en Anna Ruelinckx. Het was er dus bij haar om te doen, de kinderen verwekt in een vorig huwelijk, zeker te beschermen en aan hen alle aandacht te schenken.

Zo werd er tussen hen beide, Franchoise Damants en Joos Van Auwenis, overeengekomen (zin en geest van het contract) dat er voor de genoemde kinderen niets mocht ontbreken en dat zij niet mochten lijden onder dit huwelijk. Zo ondermeer zou ervoor gezorgd worden dat :

- de minderjarige kinderen moeten onderhouden worden tot hun 18 jaar of tot hun volwassenheid;
- deze kinderen zullen zij laten gaan (hun eigen leven leiden) bij lief en leed, ziek of gezond;
- er wordt voorzien in linnen en wollen (kledij);
- de kinderen moeten leren lezen en schrijven volgens hun mogelijkheden.

Doch de contractanten blijven in het volle bezit van al de goederen die nagelaten werden bij het afsterven van Adriaen Ruelinckx alsmede van al de goederen die zij samen zullen verwerven. Kinderen die zij samen nog "zouden" kunnen verwekken worden ook erfgenamen volgens de plaatselijke gewoonten en gebruiken en de wettelijke geplogenheden.

Mochten er geen kinderen komen dan zal de langstlevende zorgen voor het goed onderhoud en behoud van de bezittingen.

(Pentekening sepia op papier, door Remigio Cantagallina, 20-4-1612, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Brussel)
1. Hotel de Bruxelles - 2. Pekton voor straat- en sasverlichting - 3. Inrijpoort paardegespan - 4. Sashuis

23 dach des 23 d Januarij 1671. Compa-
 reerde voor mij Joacquin Vander Vlier
 openbaer notaris hader Soem drooynd
 Rade van Brabant y cadavotte de
 tot Villebroeck hresw ordude end hres
 ghesontelvaude y et inges cradig radupt
 francoise dautant des fradina veyls
 pector vades venguedes van veyls
 Adriaen rindlure vade van sij bejoudes
 heeft die kinderen met cradine fradina
 galewina g Amira rindlure fd d d y du-
 gte deert met eus vrouped moment
 badr by my notario de officio geyaris
 te yon vordige bejunt veyls van
 Amadus ter dard end d vordige
 hoot van Amadus te yon vordige
 bejunt d yon ter andere sijde v d d
 vordige rindlure alvord te rind
 tot gind horddlyke stadte sijn adu-
 yade de acard vordige rindlure of
 horddlyke sje vordige rindlure
 gende rindlure te vord datter vordige
 die rindlure rindlure horddlyke rindlure
 te rindlure vordige rindlure vordige
 de rindlure tot dat de sje horddlyke rindlure
 vordige te die rindlure vordige rindlure
 vordige of vord tot de rindlure gapp vordige
 rindlure te sijn yord te rindlure te sje
 de sje vord rindlure te rindlure te
 lode lode yad soo sje horddlyke

ARCHIVES
 DU
 ROYAUME DE BELGIQUE

Op heden den 23sten january 1671 compareerden voor my Joachim Van der Veken, openbaar notaris in den Souvereynen Raede van Brabant geadmitteert, tot Willebroeck residerende ende in de presentie van de getuygen naergenoempt Franchoise Damants lest weduwe van wylen Peeter Van den Wyngaerde en van wylen Adriaen Ruelinckx, waervan sy behouden heeft dry kinders met naeme Ferdinandus, Catharina ende Anna Ruelinckx te desen geassisteert met eene vrempte momboir haer by my notaris ex officio gegeven, tegenwoordige bruyt van Joos Van Auwenis ter eenre ende de voorschreven Joos Van Auwenis tegenwoordige bruydegom ter andere syde welcke voornoemde contractanten alvorens te comen tot hunne houwelycken staete zyn aengaende dit naervolgende contract off houwelycsche voorwaerden in volgende manieren, te weten datte voorschreven dry minderjarige kinders sullen moeten onderhouden worden by de voornoemde contractanten tot dat de selve sullen gecomen wesen tot de ouderdom van achthien jaeren offwel tot eenige geapprobeerden staet t'sy geestelyck off weireltlyck ende sal de selve oock moeten te lieve ende te leede laeten gaen soo sieck als gesont ende sal de selve oock moeten onderhouden van lynen ende wullen mitsgaeders oock moeten doen leeren lesen ende schryven alles naer hunnen staet waertegen deselve contractanten bleyven int volle besith van alle de achtergelaeten goederen van wylen de voorschreven Adriaen Ruelinckx ende voor sooverre belanckt de conqueste die sy binnen de houwelyckenstaet sullen vercrygen sullen volgen ingevalle sy kint off kinderen sullen vercrygen hunne kinderen volgens coustume ende slants recht ende ingevalle niet, sullen volgen de lancst levende van hun beyden met welcken voorschreven contract sy contractanten van wedersyde verclaeren seer wel te vrede ende gecontenteert te syn gelovende t'seker te houden ende doen houden voor goet vast ende van weirde alles ter bedwange als naer rechte.

Aldus gedaen ende geparafeert ter woonhuuse van de voorschreven eerste contractante ter presentie van Franciscus Verbeeck ende Cornelis Roelandts als getuygen hier over geroepen ende gebeden.

Getekend Joos Van Auwenis
 Franchoise Damants
 Frans Verbeeck
 Cornelis Roelandts

My daer mede over ende present geweest synde, dese stipuleringen als notaris
Quod attestor
Joachim Van der Veken

Woordverklaring uit deze tekst, bestemd voor ongeoeffenden in het oud-schrift :

Compareren = verschijnen

Admitteren = toelaten, aanvaarden

Assisteren = bijstaan

Momboir = voogd

Approberen = goedkeuren

Conqueste = winning; aangewonnen goederen van echtelingen tijdens hun huwelijk

Coustume = gewoonte; gewoonterecht

G. Van Auwenis

De grote geschiedenis van het kleine Vaartland

Deel 3

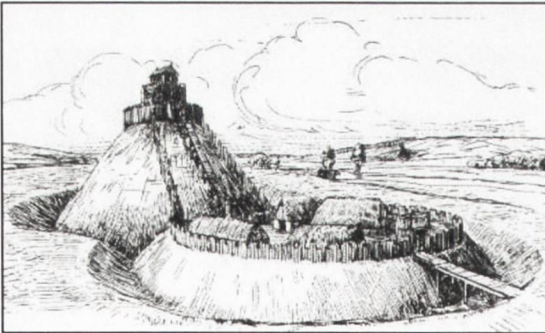
In de vorige aflevering van deze reeks over de geschiedenis van het Vaartland trachtten we enige duidelijkheid te scheppen rond het tijdstip en de precieze context van het ontstaan van Willebroek als woonkern. Daarbij moesten we erkennen dat er weinig (bekende) feiten zijn waar we kunnen op terugvallen om een getrouw beeld te schetsen van het prille Weldebroc. Enkele data in verband met de Sint-Niklaaskerk, de nabijheid van een Romeinse heirweg en scheepsbasis en de melding van Frankische vondsten op het grondgebied van de gemeente vormen weliswaar waardevolle aanknopingspunten, maar veel meer dan enkele vage theorieën konden we er vooralsnog niet uit distilleren.

We houden het er dan ook op dat naar aanleiding van de kerstening van onze contreien en de indijking van de Rupel na 1100 een missionaris aan de rand van het moerassige gebied bezuiden de Rupel een kerkje bouwde waarrond zich van dan af geleidelijk aan een dorp zou vormen. In dit deel staan we stil bij de eerste bestuurders van de gemeente.

3.1. Willebroek en de heren van Grimbergen

Wanneer de Franken de heerschappij over onze contreien overnemen van de Romeinen worden de uitgestrekte Romeinse stadsgebieden of *civitates* (zie deel 2) omgevormd tot *gouwgraafschappen*. In het Karolingische tijdperk onstond zo behalve onder meer Kamerijk en Toxandrië (zie eveneens deel 2) ook de *Pagus Brabatensis* of *Brabantgouw*². Zoals de meeste gouwen had dit gebied oorspronkelijk natuurlijke grenzen, in dit geval waterlopen: de Schelde, de Rupel, de Dijle, de Haine en de Lasne (ten oosten van Nijvel).

Vanaf de elfde eeuw zal de oorspronkelijke Brabantgouw echter een hele evolutie doormaken, waarbij hij feitelijk uiteen valt in vier of vijf graafschappen. Eén daarvan is het landgraafschap Brabant, dat in 1086 door Hendrik IV, keizer van het Heilig Roomse Rijk, in leen wordt gegeven aan zijn naamgenoot Hendrik III, graaf van Leuven en Brussel. Die gaat delen van het graafschap op zijn beurt in leen geven aan anderen³.

Typevoorbeeld van een zgn. motteburcht. Ook de vestigingsplaats van de heren van Grimbergen zag er oorspronkelijk waarschijnlijk zo uit (afbeelding uit 'Texandrië, van omstreden gouwbegrip naar integratie in het hertogdom', drs. Bas Aarts, Tilburg, 1992)

Tony D'herdt en Tine Rabhooy vermelden voor die tijdsperiode in hun standaardwerk "Willebroek, van landbouwdorp tot industriegemeente" onder het jaartal 1096 *Wouter Berthout* als eerste heer van Willebroek.

Als we de geschiedenis van de Brabantgouw erop naslaan, blijkt het te gaan om een leenman van voormelde graaf Hendrik III, namelijk Waltherus Grimberghiensis, ofte Wouter van Grimbergen, in 1096 voor het eerst vermeld als heer van het Land van Grimbergen en volgens sommige bronnen de oprichter van de abdij van Grimbergen tussen 1126 en 1128. Hij heeft twee kinderen: Geeraard I (ook bekend als

² De Brabantgouw en het latere landgraafschap Brabant zijn de voorgangers van het hertogdom Brabant, dat pas ontstaat in 1183 door een beslissing van Frederik I, bijgenaamd Barbarossa, keizer van het Heilig Roomse Rijk.

³ Dit principe staat bekend als het 'feodalisme', en hield in dat een koning of andere landvoogd delen van zijn rijk in bruikleen gaf aan edellieden, die in ruil trouw, bijstand en taksen verschuldigd waren. Bij ons was het feodalisme vooral gangbaar tot rond het jaar 1000, al zou het nog duren tot aan de Renaissance, omstreeks 1500, alvorens het systeem hier verdwijnt.

‘Drakenbaard’) en Lutgard. Geeraard I heeft op zijn beurt een zoon, Wouter II. In feite zou deze laatste pas omstreeks 1143, als heer van Mechelen, als eerste de naam ‘Berthout’ aannemen⁴ – vermoedelijk om het onderscheid te maken met de familietak die heerst over van het Land van Grimbergen en zich dan ook ‘van Grimbergen’ blijft noemen.

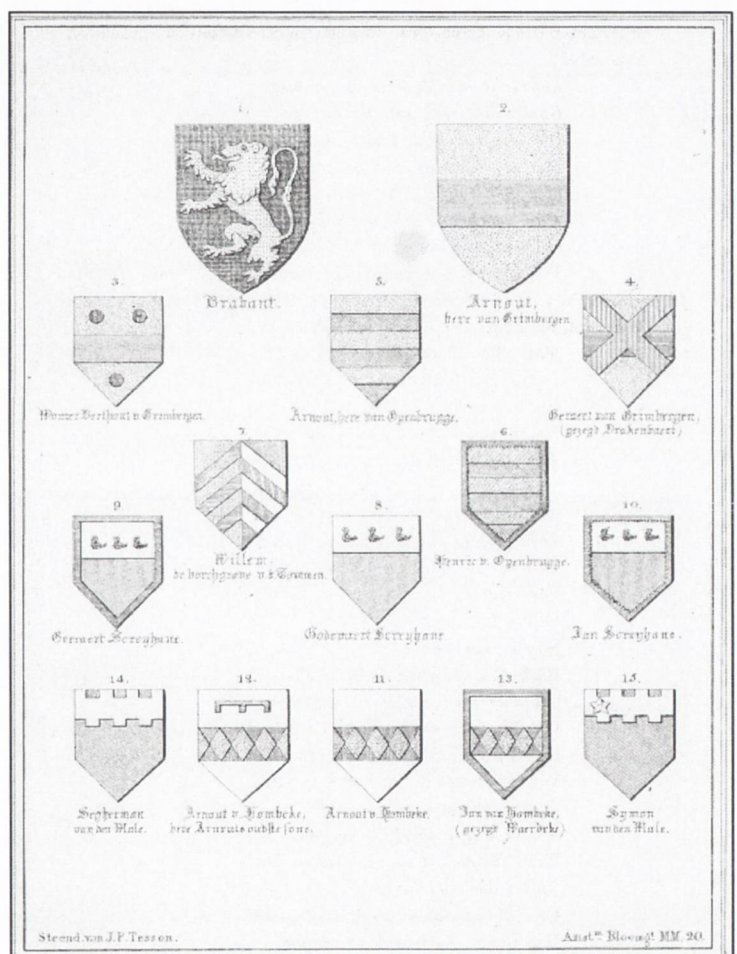
D’herdt en Rabhooy geven verder aan dat Wouter Berthout (feitelijk dus Wouter van Grimbergen) sterft in 1120, waarna zijn bezittingen over gaan op de families Perwez (Perwijs) en Vian(d)en. Of dit klopt is onduidelijk. Zoals hierboven reeds vermeld, duiden sommige bronnen Wouter van Grimbergen aan als oprichter van de abdij van Grimbergen, tussen 1126 en 1128. Andere bronnen situeren de sterfdatum van Wouter van Grimbergen dan weer vóór 1120, omstreeks 1107⁵.

3.2. Van Land van Grimbergen naar Land van Rumst

Alleszins blijven de heren van Grimbergen ook na 1120 geruime tijd eigenaar van onze contreien. We weten dat zij zich tussen 1139 en 1159 afzetten tegen de heerschappij van hun leenheren, de graven van Leuven⁶. Uiteindelijk moeten zij daarbij het onderspit delven. De familie zal daardoor stilaan zijn greep verliezen op het Land van Grimbergen en zich concentreren op hun leengoed Mechelen (in leen van de prins-bischoppen van Luik).

Pas rond de wisseling van de 13de en 14de eeuw, wanneer de rechtstreekse afstamming van Wouter van Grimbergen uitsterft, vindt er een breuk plaats in het Land van Grimbergen. Het deel rond de Rupel, dat Boom, Rumst, Terhagen, Heindonk, Ruisbroek en ook Willebroek omvat, wordt omgevormd tot het Land van Rumst onder Filips, graaf van Vianden en heer van Perwez⁷. Filips schonk aan de bewoners van de streek verschillende vrijheden, waaronder een eigen bestuur, openbare markt, jaarmarkt en schepenzegel.⁸ Dit feit op zich heeft ongetwijfeld een grote rol gespeeld in de verdere ontwikkeling van Willebroek en de omgevende dorpen.

Alleszins zal Willebroek vanaf omstreeks 1290 doorlopend behoren tot het Land van Rumst, dat weliswaar diverse keren van eigenaar verandert. De bekendste daarvan is zeker Willem de Zwijger, prins van Oranje, die het goed erft van zijn vader Hendrik I van Nassau, die het op zijn beurt in 1535 heeft gekocht van Maria van Luxemburg op het moment dat die in

Overzicht van de wapschilden van de edelen betrokken bij de Grimbergse Oorlog 1139-1159, met op de tweede rij bovenaan respectievelijk links en rechts de wapens van Wouter Berthout van Grimbergen en Geeraard van Grimbergen. (Prent bij een artikel over de ‘Grimbergse oorlog’ uit De Dietsche Warande, jaargang 2, Amsterdam, 1856).

⁴ Professor Jan Verbesselt (1913-2000), één van de autoriteiten op het vlak van de Brabantse geschiedenis, in het Jaarboek 1992-1993 van de Boomse geschiedkundige studiegroep Ten Boome.

⁵ Genealogisch overzicht familie Berthout, Han Van der Voort, juni 2004.

⁶ Dit conflict staat bekend als de ‘Grimbergse Oorlog’ en bereikte zijn bloedige hoogtepunt in 1159, wanneer Godfried III van Leuven, vader van Hendrik I - de eerste hertog van Brabant vanaf 1183 - de motte van de heren van Grimbergen laat afbranden.

⁷ ‘Het Land van Rumst en zijn heren tussen 1290 en 1535’, Karin Blommaert, KU Leuven, 1988.

⁸ Website van de gemeente Rumst, mei 2007.

geldnood verkeert. Willem van Oranje zal het goed echter snel weer van de hand doen: in 1559 verkoopt hij het aan Melchior Schetz.

Pas in 1661 wordt Willebroek bestuurlijk een zelfstandige gemeente, wanneer het samen met Ruisbroek onafhankelijkheid krijgt van het Land van Rumst en door Karel de la Baume, laatste heer van Rumst, wordt verkocht aan Jan Helman, die het nog in datzelfde jaar van Filips IV, koning van Spanje, gedaan krijgt dat Willebroek tot baronie wordt uitgeroepen.

Tegen dan heeft Willebroek als woongemeenschap al een hele evolutie doorgemaakt. Een belangrijk gegeven daarbij is het graven van de Willebroekse Vaart van Brussel naar de Rupel (1550-1561) die niet alleen het aanzicht van het dorp verandert, maar bovendien ook ramp- en voorspoed brengt. Meer daarover in een volgend deel...

Kevin Polfliet

BOSVELD

***Een stoere Rupeldijk
waarachter reuzenschouwen
vieze rook doen dauwen –***

***laagzompig land
waar dun gezaaide bomen
het nat doen dommen.***

***Daartussenin
ligt Bosveld
het warme nest van rust.***

***Wie binnentreedt
de vrede kust.***

Herman-Emiel Mertens

Beschrijving van de landelijke woonst in Heindonk, gebouwd in 1963 door Leon Van Assche (vader van scheutistenpater Staf Van Assche en van Christiane Meeusen – Van Assche).

Later werd deze kadasternaam ook gegeven aan de parochiezaal.

HET WEL EN WEE VAN DE WILLEBROEKSE ZWEMDOKKEN

Dat er in het waterrijke gebied rond Willebroek nogal wat zwemgelegenheid bestond, zal niemand verbazen. De broekgebieden met hun talrijke vijvers ontstaan door dijkbreuken, turfwinning, enz boden hiertoe een veelheid aan mogelijkheden.

Doch de vaart of het kanaal Willebroek-Brussel (graafwerken begonnen in 1550) kende de meeste aantrekkingskracht. Aan het vrij en onbeperkt zwemmen in de vaart konden vele Willebroekenaars, van Klein-Willebroek tot Tisselt en verderop, niet weerstaan. Reeds in 1859 moest de "Veldwagter" van Willebroek Processen-Verbaal opmaken voor het ongeoorloofd zwemmen op bepaalde plaatsen. Denken wij ook maar even aan het gedeelte boven "het Sas" tegenover "t' Scherp Zand" !!!

Dit ondanks de gevaren die er hier en daar loerden, zoals voorbijvarende schepen die soms grote en hoge golven deden ontstaan, de slechte staat van sommige dijken die nog niet voorzien waren van stevige kaaimuren, zwerfvuil zoals flessen, kratten, allerhande houtafval en vuil water dat gediend had om scheepsruimen te spoelen, enz.

Eugeen Adriaenssens heeft het zwemmen in de vaart mooi en fijn illustrerend beschreven ⁹:

Gelukkig was er nog altijd de vaart! Als ik naar Peter ging op 'den dijk' zag ik er grote mensen in 't water duikelen gelijk zeehonden!...

Hoe zou ik moeder kunnen week maken om aan 'd'ijzeren brug' te mogen gaan zwemmen?

"Bij en om de spoorbrug 'de ijzeren brug' ligt een stuk romantiek begraven; een stuk leven van de Willebroekse jeugd geboren in de twee eerste decennia van deze eeuw die de wereld veranderde.

In de vaart aan de ijzeren brug, was hun eerste zwemgelegenheid, lang vóór dat er een open zwemkom kwam op de Dr. Persoonslaan.

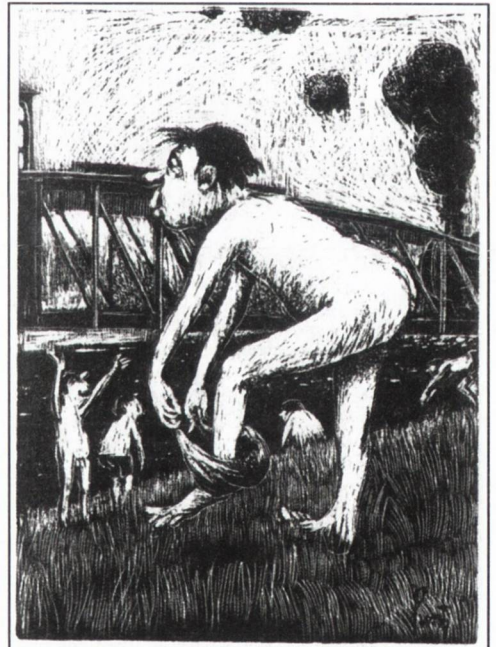
... En elke zomer was het er één bloot zomerfeest.

Vóór de brug neven de aardeweg was een grasplein waar we ons zwembroek konden aantrekken. Het was een versleten, afgesneden broek waar we jaren mee naar 't school hadden gelopen en waar 'Charel Flooitjes', de onderwijzer, nog met de lat had opgezet. Aan de onderkant van de pijpen was mijn broek uitgevezeld gelijk een dood versleten tapijt en geleek wel op een voorontwerp van de 'Charleston'-mode die een beetje later zou verschijnen.

Aan de blauwe steen stond het altijd vol kurieuze meisjes die gespannen toekeken hoe we ons broek lieten zakken en hoe we, met ons flanellen hemdeden tussen ons benen, verstoppertje moesten spelen om deftig in die 'Charleston'-broek te geraken.

Het stuk zeep dat moeder me gaf was ik meestal vergeten en we duikelden van de 'blauwe steen' direct de vaart in. Het water was helder als glas. Als we 'r een slok van in de mond namen en het uitspotten, was het een zilveren straal gelijk z'er van 'manneke pis' in Brussel nooit een hadden gezien. Dan kropen we op het staketsel van de brug en lieten ons in volle zaligheid kriebelen door de zon terwijl de zilveren druppels, langs de vezels van ons broek, terug in de vaart kropen.

Op het staketsel van de brug, met goud boven ons'hoofden en zilver aan ons voeten lag ons zomerse heilige rijk!...En terwijl keken de meisjes, met één oog, naar 'Flippe van Christus' en 'Jomme van den

⁹ Uit "Bakkeske wordt groot" door Eugeen Adriaenssens blz. 80-83-84-85. Uitgegeven in eigen beheer .

haan', die op het trappeken onder het zeepsop zaten, en met het andere oog naar de jongens die op het grasplein hun broek lieten zakken.

...En ik weet niet of het allemaal mocht van Pol champètter, maar zijn zoon en dochter waren er ook bij...

's Zaterdags en 's Zondags, als het donker was, klonk aan de ijzeren brug, langs de vaartdijk en in het Kraagwegse het oeroude lied.

Ik heb het later beleefd en er naar geluisterd als naar muziek uit 'zeven hemelen'.

Nog enkele "passages" uit zijn boek die typisch illustreren hoe het erin werkelijkheid aan toe ging op en onder die ijzeren brug en in die Willebroekse vaart :

- Heel de week kijk ik uit naar de zaterdag. Rond twee uur zou ik Fonske van tante Mie aan de 'ijzeren brug' treffen. Op het stuk weide waar we gewoonlijk ons kleren uitdeden waren ze villa's aan 't bouwen voor bedienden van 'den amoniak'. Walen die naar Willebroek kwamen wonen om van het kokfabriek een chemisch bedrijf te maken.
- Wij hadden een lange duik genomen en terwijl we op het staketsel, in de zon zaten, zei ik tegen Fonske dat ik ging broeder worden. 'Wa zegde gij 'Bakkes'? 'Ja jong, ik ga broeder worden en ik trek naar de Congo mee ne grote congoboot. 'Ge zè zot!' riep Fonske. 'Da zou 't zelfde zijn a's da'k morgen tegen U zou zeggen, Bakkes, ik gaan pater worden met blote voeten!' 'Ge vielt direkt met uwe smikkel in 't water!
- Toen ik in het zesde studiejaar zat veranderde er veel in Willebroek. De bosbeek kroop met zijn stekelbaarsjes onder de grond; de 'tranchee's werden geslecht, de zwemputten gevuld en van in de Peperstraat tot aan 't Krewegwegskan werd het één bouwwerf.

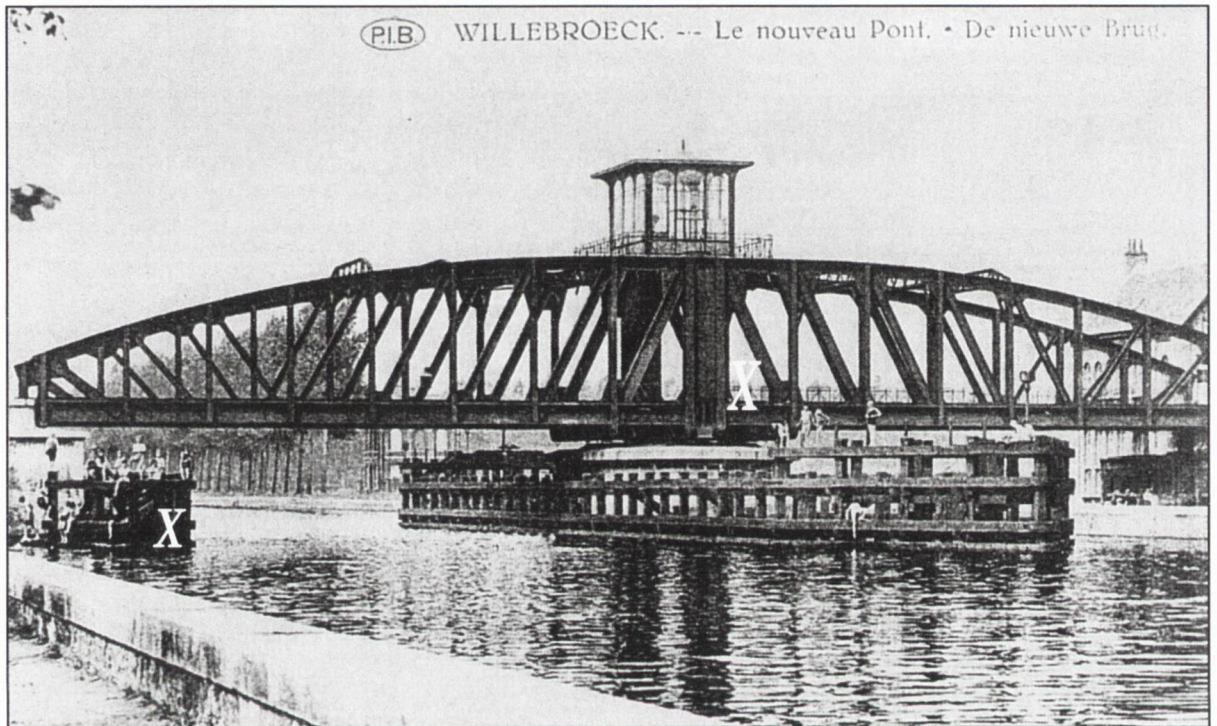

Zwemdok rond 1930. Men ziet de zwemmers (X) in hun zwemdok

- Tot overmaat van ramp werden naast de gemeenteschool, op 't einde van het Schoolwegse, de eerste stortbaden gezet waar we ons voor een paar centen konden gaan wassen. 'Zó proper' zei moeder, dat we 's anderendaags ons plechtige communie zouden kunnen doen.
- 'Vooruitgang' noemde de grote pieten dat! Amajj!

Ik voelde er niets voor om me in 'n apart 'kotteke' van 't Schoolwegske te gaan wassen. De kostbare tijd van twee tot vier ging er bij kapot. Eerst staan aanschuiven tussen de grote mensen, net of het nog oorlog was, toen we in de rij stonden voor een broodje of een kommeke soep; na een half uur over en weer getrappel uw centen afgeven om wat onnozel onder de 'douche' te doen!. Dan vond ik het nog veel beter eens in uw 'blote flikker' in de regen te lopen. Daar moest ge toch niet te lang op wachten!

... Gelukkig was er nog altijd de vaart!

Op deze foto merkt men duidelijk dat de zwemmers (X) zich niet houden aan de voorschriften. Zij vertoeven buiten de zwemdok (X links) en betekenen een gevaar voor de scheepvaart en voor de spoorwegen. Door hun houding ontstaan er later moeilijkheden met alle gevolgen van dien.

De stortbaden van Willebroeck in "het schoolwegske"
 "Ik voelde er niets voor om mij in een apart kotteke van 't schoolwegske te gaan wassen"... (Eug. Adriaensen)

Wordt vervolgd

G. Van Auwenis

MAURITS CALLAERTS

Succesvol Conferencier – Zanger - Muzikant

Deze klasseartiest maakt vooral furore als radioconferencier-zanger en gitarist in de periode van na de Tweede Wereldoorlog en nog een lange periode daarna.

Maurits werd te Willebroek geboren op 13 december 1919 als zoon van meubelmaker Hendrik Callaerts en zijn echtgenote Joanna De Smet. Het gezin woonde toen in de IJzerenwegstraat nr 11. In 1922 verhuisden zij naar de Peperstraat 16 (nu E. Vanderveldestraat).

Reeds op jeugdige leeftijd begaf Maurits zich aan de muziek en zijn eerste successen behaalde hij met het ensemble "De Lustige Krekels" uit Rumst. Al vlug kwam hij in contact met de bekende Willy Vervoort, de toenmalige vedette van het blijde levenslied, humorist en conferencier.

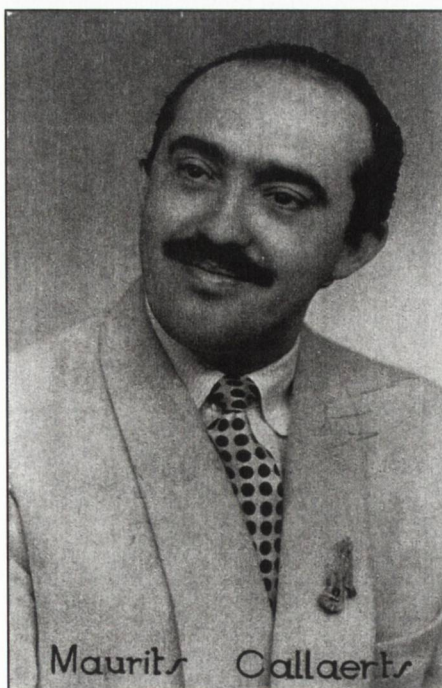
Uit deze samenwerking volgden enkele succesvolle platenopnames en Maurits trad vanaf dan ook regelmatig op met verschillende ensembles. Uit deze periode dateert ook het succesnummer : "A-Draa Me Ratteke" samen met het orkest van Bob Artoos.

Andere nummers van Maurits waren : Balthazar – Kus me en dan is alles klaar – Rosa Rosa Nina – Schol, schol, schol!

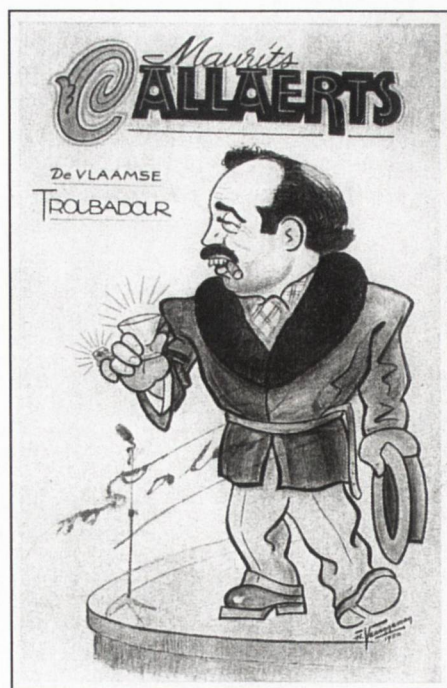
Maurits was ondermeer ook verbonden aan de gewestelijke zender Radio Antwerpen waar hij regelmatig optrad als conferencier en waar hij de vele "bonte-avonden" aan mekaar wist te praten. Ook als muzikant verdiende hij zijn strepen in het bekende show- en dansorkest van J. Lefevre dat meestal optrad in "De Capri", één van de mooiste instellingen van Antwerpen. Verder trok hij regelmatig op tournee met vermaarde orkesten als het grote Engelse Showorkest E.N.S.A. en de beroemde Ramblers.

Op 24 april 1942 huwde Maurits te Willebroek met Van de Vliet Victorina. Twee jaar later verhuisden zij naar de Grensstraat te Antwerpen.

Maurits Callaerts overleed te Jette op 17 april 1979. Hieronder kan u 2 afbeeldingen terugvinden van deze gewezen Willebroekenaar. Een foto genomen door fotograaf Van der Burgt uit de Overwinningstraat en een leuke karikatuur getekend door tekenaar H. Veranneman. Beide afbeeldingen zijn uitgegeven op postkaart.

Gary Mantiërs

Foto's : François De Pauw

Kermisattracties Willebroek-Jaarmarkt 1938

Er bestaan verschillende versies over het ontstaan van de kermis. Twee van deze versies zullen wij even nader proberen toe te lichten.

Een eerste versie is dat het woord zou komen van *kerkmis* of van *kerkemis*, een feestelijke mis ter viering of herdenking van een stichting van de kerk of van een feestdag van haar patroon of beschermheer.

Een tweede versie is afgeleid van de **jaarmarkt**, van de handel in het algemeen. Jaarmarkten & kermissen waren in onze streken eeuwenlang begrippen waarmee vaak hetzelfde bedoeld werd.

In de meeste gevallen werd er altijd handel gedreven daar waar veel mensen bij elkaar kwamen.

Rond de 10de eeuw ontstond tevens het vermaak op de jaarmarkten. Er kwamen muzikanten, toneelspelers en allerhande kunstenaars. Merkwaardig is wel dat deze jaarmarkten vaak werden gehouden in de omgeving van kerken.

Het schilderij, Boerenkermis van Pieter Brueghel de Jonghe van omstreeks 1600 geeft ons een duidelijk tijdsbeeld. Hierop herkennen wij duidelijk de volgende beelden : een kerk, een processie, de kramen, het theater, overvolle herbergen, muzikanten, pratende, etende, dansende en zingende en vaak ook zorgeloze mensen.

In de 17de & 18de eeuw ging het theater een steeds belangrijkere plaats innemen op de kermissen.

Het waren vaak rondreizende beroepsspelers die kluchten speelden. Andere mogelijkheden om aan geld te komen waren er voor deze acteurs bijna niet. Daar de kermissen vaak maar één dag duurden waren ook kwakzalvers vaak op deze gelegenheden te vinden. Zij trokken van dorp tot dorp om de mensen met hun toespraken vol geleerde woorden te overdonderen en te imponeren van op hun podium.

De kermis heeft vooral in de laatste 50 jaar een enorme ontwikkeling doorgemaakt. De attracties nemen op de kermis een steeds belangrijkere plaats in. Daar waar deze vroeger werden voort-gedreven door paarden en later door stoom, verschenen rond 1910 de allereerste elektrische kermisritjes.

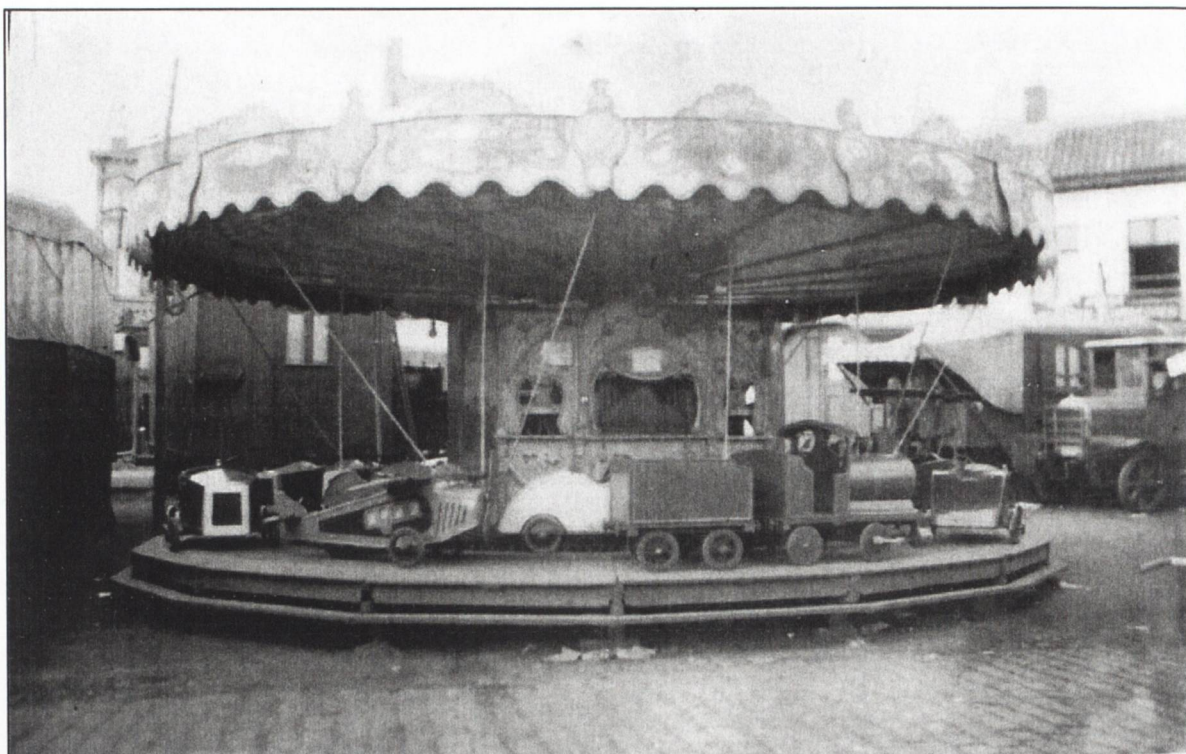
De dag van vandaag vinden wij topattracties terug, de een nog spectaculairder dan de ander. Deze attracties kunnen de meest diverse bewegingen maken : ze kunnen draaien, schudden, stampen, slingeren, zwaaien, zweven , je kan het zo gek niet bedenken.

Verwijzen wij hier maar even naar de moderne cakewalks, zweefmolens, reuzenschommels, rupsen, roetsjbanen en reuzeraderen.

Tot slot ziet u op volgende pagina afbeeldingen van 2 kermisattracties die op de Willebroekse jaarmarkt van 1938 te bewonderen waren : 1 kermismolen en 1 attraction mondiale “ La femme sans tête”

Bronnen :

- Geschiedenis van de kermis
- Gemeentelijk archief Willebroek
- Gary Mantières

De oude vertrouwde kernismolen met zijn houten wagentjes.

"Attraction Mondiale" – Illusion sans Rival – LA FEMME SANS TETE.
Deze attractie trok veel nieuwsgierigen. In die tijd geloofde men nog van alles,
maar een « Vrouw zonder Hoofd » - hoe was dit mogelijk?

Het “Kappelleke van de 14 Bunders” vroeger en nu.

De eerder aangeplante beuken zijn uitgegroeid tot stoere en statige reuzen die als het ware het kappelleke beschermen als een

kleinood maar ook zichzelf tegen hevige zon op hun stoere maar kwetsbare stam.

Volgens de overlevering lag dit kappelleke op de bedevaartroute naar Santiago de Compostella.

Dit kappelleke dat deel uitmaakt van ons cultureel erfgoed kent ook veel belangstelling vanwege de Amerikanen.

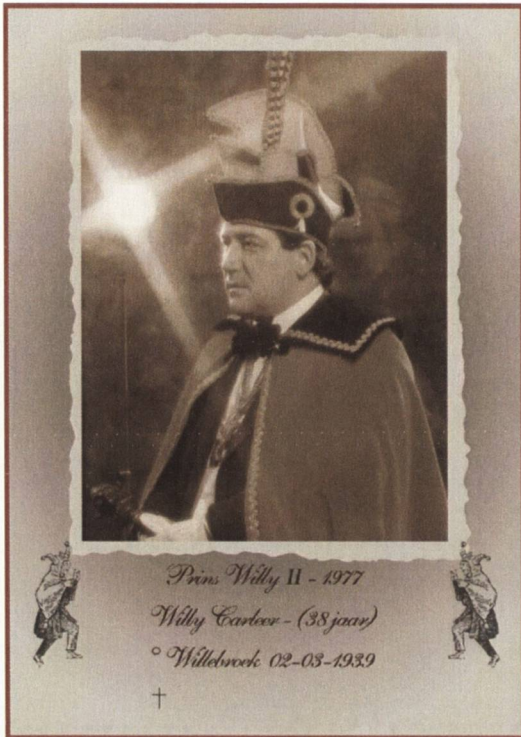
Zo is er de website http://www.sacred-sites.org/preservation/fourteen_bunders.html zeker het bezoeken waard.

Deze organisatie stelt in België alles in het werk om dit kappelleke (Little Chapel) te laten klasseren tot cultureel erfgoed.

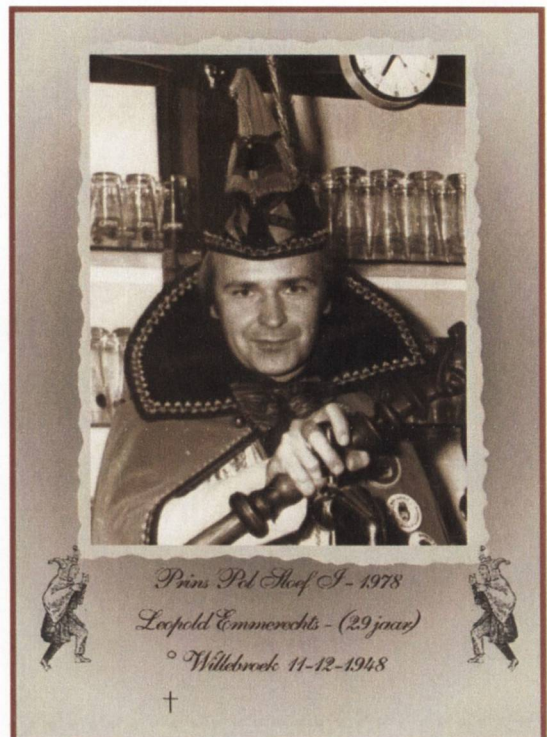
G. Van Auwenis

WILLEBROEKSE "PRINSEN CARNAVAL"

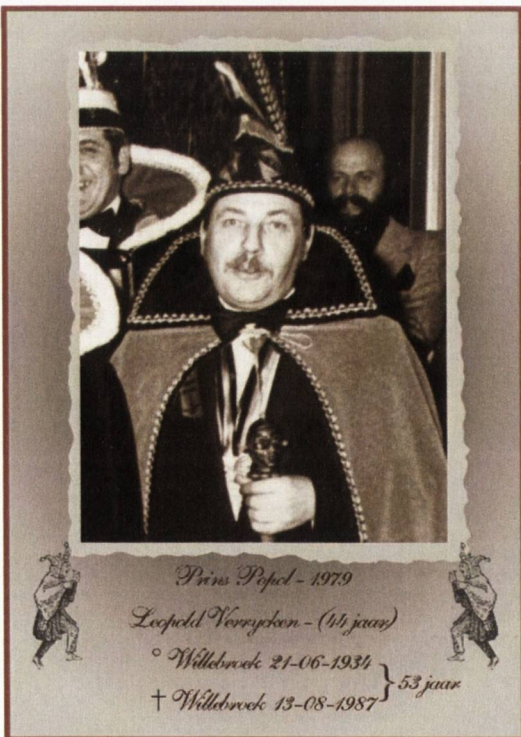
In Willebroek ging men pas in 1956 over tot het verkiezen van een "Prins Carnaval" en later ook een "Prinses Carnaval". Dit is de 6de reeks die wij in de revue van de prinsen en prinsessen laten passeren en dit in chronologische volgorde van het jaar van hun verkiezing.

Prins Willy II (1977)

Prins Pol Sloef (1978)

Prins Papol (1979)

Prins René I (1980)

Foto's ter beschikking gesteld door François De Pauw.

Onteigening van gronden voor het vergrooten Der Brusselsche Vaart

Onder het Hollandse bewind is er één ding zeker nl. dat we onze toenmalige koning Willem I niet kunnen verwijten, en dat is de zorg voor de waterwegen. Deze vorst had een vrij goed inzicht in de economie van die tijd en zag de vele voordelen van de waterwegen zowel in het zuiden als het noorden van zijn koninkrijk. We mogen niet vergeten dat hem o.a. de eer toekomt de definitieve beslissing voor het graven van het kanaal van Charleroi te hebben genomen evenals de eerste grote verbeteringswerken aan onze vaart. Onderhavig een document om de eventuele en verwachte klagers voor de geplande onteigeningen voor de verbeteringswerken aan de vaart in een hoorzitting te Tisselt samen te brengen, dus weer eigenlijk niks nieuws onder de zon, klagers zijn van alle tijden.

Bekendmaking.

Onteigening van gronden voor het vergrooten
der Brusselsche Vaart.

De Burgemeester en Assessoren der gemeente Willebroeck maken bekend dat ingevolge art. 10 der Wet van 8 Maart 1810, aangezigt hebbende in van zijne Klachten tegen de onteigening der gebouwen en gronden in deze gemeente gelegen en die noodig zijn tot berging der aarde zullende voortkomen van het verdiepen der Brusselsche Vaart, welke gronden aangeduid zijn in den Staat en grondteekening welke alhier bij het bestuur, benevens de besluiten van onteigening, van den 19 tot 27 februari 1830 gedeponeerd geweest, van heden tot den 13 april aanstaande, aan den heer Burgemeester dezer gemeente in te dienen, zullende de Kommissie daargesteld ingevolge art. 7 der gemelde Wet zich vergaderen op Woensdag 14 april 1830 ten tien ure voormiddag, in de afspanning van H. Geest te Thisselt, alwaar eenieder zich alnog kan vervoegen om zijne bezwaren te kennen te geven.

Gedaan te Willebroeck, den 17 maart 1830.

P. B. Brusselaer

Gedaan te Willebroeck, den 17 maart 1830."

"Bekendmaking

Burgemeester en Assessoren der gemeente Willebroeck maken bekend dat ingevolge art. 10 der Wet van 8 Maart 1810, eeniegelijc bevoegd in van zijne klachten tegen de onteigening der gebouwen en gronden in deze gemeente gelegen en die noodig zijn tot berging der aarde zullende voortkomen van het verdiepen der Brusselsche Vaart, welke gronden aangeduid zijn in den Staat en grondteekening welke alhier bij het bestuur, benevens de besluiten van onteigening, van den 19 tot 27 februari 1830 is gedeponeerd geweest, van heden tot den 13 april aanstaande, aan den heer Burgemeester dezer gemeente in te dienen, zullende de Kommissie daargesteld ingevolge art. 7 der gemelde wet zich vergaderen op woensdag 14 april 1830 ten tien ure voormiddag, in de afspanning den H. Geest te Thisselt, alwaar eenieder zich alnog kan vervoegen om zijne bezwaren te kennen te geven.

René Pattyn

Inhoudstafel : juli – augustus - september 2007

Voorwoord.....	blz. 1
De “Nijverheidsstraat” of “Rue de l’Industrie” – Een vergeten straat in Willebroek	2
Reglement van de Vischmijn binnen de gemeente Willebroek.....	5
Kennen wij ze nog onze Buren, onze Lage Landen – 3 ^{de} vervolg.....	7
Project Vlamingen en Walen in de Noordelijke Nederlanden vóór 1700.....	10
Papierfabriek van Tisselt (een klein vervolg).....	11
Papierfabriek L. De Naeyer, kranen – hout – papier enlawaaï.....	12
Moderne techniek uit de Middeleeuwen.....	14
Een huwelijkscontract uit 1671 te Klein-Willebroek.....	16
De grote geschiedenis van het Kleine Vaartland (3 ^{de} deel).....	20
Bosveld (gedicht) door Herman Emiel Mertens.....	22
Het wel en wee van de Willebroekse zwemdokken	23
Maurits Callaerts, succesvol conferencier – zanger – muzikant	26
Kermisattracties Willebroek-Jaarmarkt 1938.....	27
Het “Kappelleke van de 14 Bunders” vroeger en nu	29
De Willebroekse “Prinsen Carnaval” (deel 6).....	30
Onteigening van gronden voor het vergrooten der Brusselsche Vaart.....	31

Werkten mee aan dit nummer :

Leon Bernaerts – Alfons Coorens - François De Pauw - Gary Mantiërs - Jean Merckx – Herman Emiel Mertens - René Pattyn - Kevin Polfliet – Gust Van Auwenis en Eric Van Winghe.

Samenstelling en lay-out : Gust Van Auwenis en Eric Van Winghe.

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten kan slechts gebeuren na schriftelijke toelating van de auteur en mits vermelding van het tijdschrift, jaargang en nummer.

Elk auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Geplande activiteiten:

- september 2007 : Bezoek aan het “kasteel van Marnix de Sint-Aldegonde” alsmede aan de “Eendenkooi” te Bornem. Juiste datum en plaats van samenkomst wordt tijdig meegedeeld.
- Bij voldoende belangstelling overwegen wij een studie-uitstap te organiseren naar de scheepsliften op het “Canal du Centre”.

Aandacht! Bezoek regelmatig onze website om op de hoogte te blijven van onze laatste nieuwsjes en geplande activiteiten : www.vaertlinck.be

P
H
I
L
I
P
P
E

BANKET

R
O
O
D

Kerkstraat 26
Willebroek
Tel. 03/886 65 09

Rijwielen – Naaimachines

Firma CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8
(aan de brug)
2830 WILLEBROEK

Tel. : 03/886 62 70 – 03/886 38 51

THE BEST HARDWARE STORE IN BELGIUM

Dendermondsesteenweg 111 / bus 29
2830 Willebroek
Tel : 03/866.48.44
Fax : 03/866.48.45

Openingsuren :
maandag : Gesloten
dinsdag : 10 u. – 18u.
woensdag : 10 u. – 18 u.
donderdag : 10 u. – 18 u.
vrijdag : 10 u. – 18 u.
zaterdag : 10 u. – 18 u.

Gesloten op zondag en feestdagen.

carrosserie
Van den Eede

herstellingen alle merken

Brandstraat 31
2830 Willebroek

btw 634 353 769

tel. 03/886 78 49
fax 03/886 04 58

't Klokske

bij Elke

TEL : 03/886.97.96 (Breendonk)
lotto/dagbladen/schoolbenodigdheden

openingsuren :

ma : 06.30U - 12.30U / 13.30U - 18.30U

di : 06.30U - 12.30U / 17.00U - 18.30U

wo : 06.30U - 12.30U / 13.30U - 18.30U

do : 06.30U - 12.30U / 13.30U - 18.30U

vr : 06.30U - 12.30U / 13.30U - 18.30U

za : 08.00U - 12.30U / 13.30U - 16.00U

KEUKENCENTER

MASURE

Totaalinrichting van vloer tot plafond

- keukens in alle stijlen
- van luxe modellen tot de budget-keukens
- ook badmeubelen en schuifdeuren
- wij tekenen uw eigen droomkeuken

Kleine Amer 15

2870 Puurs-Kalfort

Tel. 03 889 22 48 * fax 03 899 15 26

Open: ma-vr van 10-18.30 uur

zaterdag 10-18 uur

zondag gesloten

**WIE HEEFT HET
VOOR U
IN WILLEBROEK?**

KBC Bank & Verzekering

Dendermondsestwg. 17,

2830 Willebroek

tel. 03 860 75 30

fax 03 860 75 32

KBC Verzekeringen

= Spiessens & Partners BVBA

A. Van Landeghemplein 1,

2830 Willebroek

tel. 03 866 17 38

fax 03 866 21 45

We hebben het voor u.

APC

AUTO PARTS CENTER BVBA ALLE AUTO-ONDERDELEN

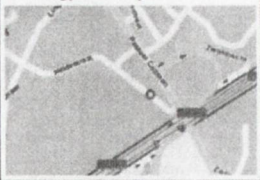
- Groot- en kleinhandel
- Car-hifi - GSM's - carkits - navigatiesystemen
- Alarmen - blinderen autoruiten
- Wisselstukken en onderdelen: *remmen, filters, uitlaten, schokdempers, ...*
- Allesdragers: *skiboxen, sneeuwkettingen, ...*
- Accessoires: *uitbouwkits, verlagingskits, spoilers, sportluchtfilters, ...*

Uw erkend Proximus Privileged partner

Vanaf vandaag kan u met uw GSM e-mails versturen, ontvangen of beluisteren. Raadpleeg www.proximus-interactive.be

Tracking systemen. Bezoek onze site: www.gps-buddy.com

VERHUUR:
sneeuwkettingen - bagageboxen -
bekledingsreinigers

APC Willebroek bvba
Dendermondsesteenweg 212
2830 Willebroek
Tel.: 03/886 35 06 (2 lijnen)
Fax : 03/886 25 71
e-mail: apc.willebroek@yucom.be

Openingsuren : 8.30 - 12 u. / 13 - 18 u. • zat. : 9 - 12 u. / 13 - 16 u.

WILLEBROEK

TEL. 03/886.41.30

KERREMANS & C°

Verzekeringen

Guido, Steve & Kevin Kerremans

Overwinningsstraat 87

2830 Willebroek

Tel: 03/886.43.39

Fax: 03/866.57.02

C.D.V.: 40356

OKAPI

UW PARTNER IN DE INFORMATICA

OKAPI is al 19 jaar dé informatica-zaak van de regio
met zowel een winkel als een business-to-business afdeling

computers - (draadloze) netwerken - printers - scanners - faxen
copiers - digitale fotografie - Telenet - ADSL - software - xbox
PDA - GPS - alle inktpatronen - alle toebehoren - buromateriaal
boekhoudpakketten : BOBsoftware, SAGE lijn 100, Cubic

Eigen technische dienst - Alle herstellingen

Stationsstraat 92-96 te Willebroek
tel. 03 886 90 46 fax. 03 886 06 75
info@okapi.be www.okapi.be

SELEXION®
JA, ER ZIJN NOG VAKMANNEN

B a n k

**DEXIA BANK Nieuwstraat
2830 Willebroek
03/860.72.90**

上 海 酒 家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2

**2830 WILLEBROEK
Tel. 03 886 74 96**

Ruime parking

**Maandagmiddag
Dinsdag
Zaterdagmiddag
GESLOTEN**

BETROUWBAARHEID DOOR ERVARING

ELEKTRISCHE HUISHOUDTOESTELLEN
 VERWARMING GAS-HOUT-KOLEN-MAZOUT-...
 SCHOUWVEGEN
 SANITAIR

HEYVAERT - DE CONINCK

Industrieterrein "De Veert" - Callaertstraat 37
 2830 Willebroek - Tel. 03/886 82 11

HEYVAERT BART

Heindonksesteenweg 130
 2830 Willebroek - Tel. 03/866 37 37

VERWARMING AIRCO SANITAIR

WOONDECORATIE

PEPERMANS

Herman Vosstraat 46
 2830 Willebroek

Tel. 03 / 886 68 23
 Fax 03 / 866 15 00

www.decoratiepepermans.be

- Vast tapijt
- Laminaat
- Gordijnen
- Vouwdeuren
- Behangpapier
- Textiel
- Vloerbekleding
- Tapijten
- Overgordijnen
- Zonwering
- Verven-Mengmachine
- Onderhoud

VAN HOYWEGHEN
 Overwiningsstraat 19
 2830 WILLEBROEK

meubelen

Jozef VAN DEN BERGH n.v.

KEUKENS MICKO

Toonzalen : Brielen 5 - 2830 Willebroek-Tisselt
Tel. 03/886 66 03

Donderdag gesloten

**WIE HEEFT HET
VOOR U
IN WILLEBROEK?**

KBC Bank & Verzekering
Dendermondsestwg. 17,
2830 Willebroek
tel. 03 860 75 30
fax 03 860 75 32

KBC Verzekeringen
• Spiessens & Partners BVBA
A. Van Landeghemplein 1,
2830 Willebroek
tel. 03 866 17 38
fax 03 866 21 45

We hebben het voor u.

*Drukkerij
Van Linden*

Stationsstraat 9 - 2830 Willebroek

Tel. en fax. 03/ 886 92 93

**ZAKENKANTOOR
NV VAN TRICHT**

L. DE NAEYERPLEIN 16
2830 WILLEBROEK

Tel. 03-886 87 33 - 03-886 94 62

Fax 03-886 20 91

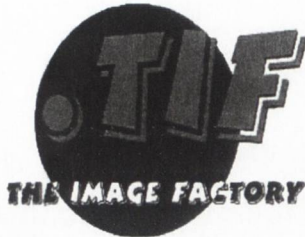
E-mail : yvette.vandemaele.15515@axa-bank.be

Alle wekdagen geopend van 9 - 12 uur en van 14 - 18 uur
Dinsdag- en zaterdagvoormiddag enkel na afspraak

**VOOR AL UW BELEGGINGEN, BANKVERRICHTINGEN,
VERZEKERINGEN EN KREDIETEN**

Het kantoor met de betere service !

Digitale drukkerij
Digitaal boekdrukken in kleine oplages
Reclame en belettering

Davy Van Ranst
The Image Factory
Lindestraat 9
2880 Bornem
Tel. 03 899 46 66
Fax 03 899 46 67

www.the-image-factory.be

TKD-EXPRESS

uw partner
voor elk sneltransport!

expresse zendingen van 1 gram tot 4 ton
distributie via vaste opdrachten

www.tkd.be - info@tkd.be

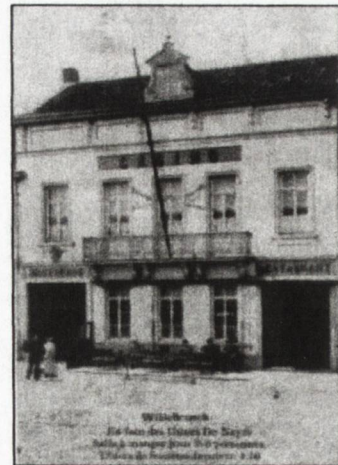
TKD bvba - Industriepark Brekelenberg
Industrieweg 4B - 2850 Boom
T +32(0)3 886 08 88 F +32 (0)3 886 08 00

CAFE - TAVERNE "CASINO"

Bij Chris & Patrick

Oud Sasplein 3, 2830 Willebroek
(aan de brug)
Tel 03/886 68 70 - dinsdag gesloten

Anno 1905

- VERZORGDE SNACKS
- BRUSSELSE WAFELS
- PANNEKOEKEN
- DIVERSE BROODJES
- MILCKSHAKES
- IJSCOUPES
- VERSE FRUITSAPPEN